Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

..мнай 1921 оной ..брийн 21-hээ гарана | № 119 (14139) | 1973 оной майн 23, среда | Сэн 2 мүнгэн

УЛАСХООРОНДЫН ТЕОРЕТИЧЕСКЭ КОНФЕРЕНЦИ

ВАРШАВА, майн 21. (ТАСС). «Хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй партн мүнөө үеын социалис обществодо» гэhэн темээр уласхоорондын теоретическэ конференци Варшавада мүнөөдэр хүдэлмэреэ эхилбэ.

Гурбан үдэр соо үргэлжэлүүлэгдэхэ тус конференциие политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь Ф. Шляхчиц нээгээ.

Конференциин хүдэлмэридэ Болгарии, Чехословакиин, Монголой, ГДР-эй, Польшын, Румынийн, Венгрийн ба СССР-эй партийна делегацинууд хабаадалсана. Тэрэшэлэн «Проблемы мира и социализма» журналай редколлегиин гэшүүд конференцидэ хабаадалсана. Тус журналай редакци «Нове дроги» журнал ба ПОРП-ын ЦК-гай дэргэдэхи ниитын эрдэмүүдэй дээдэ hургуулитай хамта тус конференциие эмхидхэhэн байна. КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев тус конференци дээрэ КПСС-эй делегациие толгойлно.

...ёлой харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын, ...рманиин Федеративна Республикын правительствын хоорондо баталагдаhан

ХЭЛСЭЭН

...т Социалис Республикануудай ...й правительство ба Германиин Фе...на Республикын правительство. ...т Социалис Республикануудай ...й болон Германиин Федеративна ...бликын хоорондо 1970 оной ав... 12-то баталагдаhан договор соо ...йлэн мэдүүлэгдэhэн дура хүсэлэ...ээр, эрдэм наука ба hуралсалые ...лсан, соёлой талаар тогтоогдоhон ...а холбоогоо hайжаруулхые, ...лые эрмэлзэн, ...и харилсаа холбоон бэе бэеэ үлэм...аар ойлголсохо хэрэгтэ hайнаар ...хэ гэжэ батаар этигээд, ингэжэ ...йлголсобо:

СТАТЬЯ 1

...бэедээ туhатайгаар, бэе бэеэ дэм..., соёлой талаар, эрдэм наука ба ...лые оруулалсан, договор бата...аланууд өөhэд хоорондын харил... бусад янзын харилсаа холбоо ...улха, хүгжөөхэ.

СТАТЬЯ 2

...м наукын ба hуралсалай талаар ...гөө арга боломжонуудые хараа..., договор баталагша talanууд соё...илсаа холбоондо туhа хүргэхэ ...оор:

...равительственна организацинуу...адеминүүдэй, дээдэ ба тусхай ...ургуулинуудай, юрэнхы hуралса...ургуулинуудай, техническэ мэргэ...чилищинуудай болон бусад hу...й, эрдэм шэнжэлэлгын эмхи ...уудай хоорондын харилсаа хол..., тэрэшэлэн ехэшүүлэй hуралса...аар харилсаа холбоондо таарам...охид оршон байдал хангаха;

...й дүршэлөө халан абалсахын ту...е бэедээ делегацинуудые эльгээл...йха ябадал дэмжэхэ;

...инүүдые уншахынь, эрдэмэй ...лгэ хэхынь тулада, конгрессүүд...ференцинүүдтэ ба семинарнуудта ...ахынь тулада, мүн танилсал...лгоор эрдэмтэдэй ба багшанарай ...ээ ошолсоходонь, туhа хүргэхэ;

...рахынь, стажировко гарахынь ... семинарнуудта, эрдэмэй шэнжэ...үлтэ хабаадалсахынь тулада ...үүдээ, аспирантнуудаа ба за...эмтэдээ бэе бэедээ эльгээлсэхэ ... урмашуулха, hайшаан дэмжэ...

... статьягай 4 пункт соо дурсагда...овор баталhан нүгөө талын хү... тус тус научна болон hуралсалай ...удта hурахынь гү, али hуралса...элжэлүүлхынь тулада стипенди

...агогикын ба методикын литера... hуралсалай ба хаӌруулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые, hуралсалай фильмүүдые халан абалсалгые хүгжөөхэ.

СТАТЬЯ 3

Бэе бэеэ үлэмжэ hайнаар ойлголсодог байхаар лэ hургуулиин учебнигүүд соо нүгөөдэ талынгаа түүхэ, географи ба соёл культурые харуулхые эрмэлзэн, договор баталагша талануудхоорондоо харилсаха.

СТАТЬЯ 4

Багшалалгын, эрдэм шэнжэлэлгын асуудалаар харилсаа холбоогоо улам саашадань хүгжөөхэ ябадал хараадуулан, университедүүд ба бусад дээдэ hургуулинуудай, эрдэмтын дипломуудай адли хүсэтэй байха тухай хэлсээнүүдые баталха зорилгоор эдэ дипломуудые хоёр талаhаа мэдэрхэ тухай асуудалнуудые договор баталагша талануудшэнжэлхэ.

СТАТЬЯ 5

Договор баталагша талануудород хэлэ ба литературын, немец хэлэ ба литературын эрдэм мэдэсые өөhэд хоорондоо дэлгэрүүлхэ асуудалда горитой удха шанар олгоно. Өөhэдынгөө арга боломжонуудые хараадуулан, энэ зорилго бэелүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые, тэрэ тоодо договор баталагша талануудайhургуулинуудта эдэ хоёр хэлэнүүдые заахада hайнаар нүлөөлдэг бүхы хэмжээнүүдые тэдэнэр абаха гү, али дэмжэхэ. Энээнтэй дашарамдуулан, тодорхой иимэ хэмжээнүүд хараалагдана гэбэл:

1) дээдэ hургуулинуудта, hургуулинуудта ба hуралсалай бусад газарнуудта, мүн ехэшүүлэй hургуулинуудые оруулалсан, тус тустань ород ба немец хэлэнүүдые ехээр заадаг бололгодо туhалха, тиихэдээ бэе бэедээ туhаламжа хүргэхэ;

2) лекторнүүдые, тус бүридөө ород ба немец хэлэнүүдэй бусад багшанарые эльгээлсэжэ байха;

3) нүгөөдэ талын эмхидхэдэг хэлэ бэшэгэй курсануудта багшанарай ба студентнүүдэй хэшээл үнгэргэхэ;

4) хэлэ бэшэг ба литература заахын, шудалхын тулада учебнигүүдые, hуралсалай хэрэгсэлнүүдые ба бусад материалнуудые халан абалсаха;

5) учебнигүүдые, hуралсалай хэрэгсэлнүүд ба бусад материалнуудые бэлдэхэдээ, хэблэхэдээ харилсаха;

6) хари хэлэнүүдые заадаг мүнөөнэй арга методүүд ба хэрэгсэлнүүдые зохёоходоо, хэрэглэхэдээ дүй дүршэлөө халан абалсаха, харилсаха;

7) ород ба немец хэлэнэй эрдэм мэдэсые тус тустань дэлгэрүүлхын тулада радио, телевидениин арга боломжонуудые хэрэглэхэ.

Харилсаа холбооной үедэ таатай гэжэ тоолоо hаа, тус бүридөө ород ба немец хэлэнэй эрдэм мэдэсые, мүн ондоошье арга хэрэгсэлнүүдэй ашаар дэлгэрүүлхэ ябадалда договор баталагша талануудтуhа хүргэхэ.

СТАТЬЯ 6

Искусство, литературатай, мүн энээндэ хабаатай бусад асуудалнуудтай бэе бэеынгээ үлэмжэ hайнаар танилсахын аша туhа харалсан, договор баталагша талануудэдэ асуудалнуудаар хэгдэхэ айлшалалга болон бусад харилсаануудые урмашуулха, эдэ хэмжээ ябуулгануудай үнгэргэлгые хүнгэдхэхэ, тиихэдээ өөhэд өөhэдынгөө арга боломжонуудые хараадуулан ,бэе бэедээ туhа хүргэхэ, тусхайлбал:

1) тус тус организацинуудай ба эмхи зургаануудай хоорондо хэгдэhэн хэлсээнэй үндэhөөр эдэ аяншалганууд бэелүүлэгдэнэ гү, али коммерческэ аргаар гү, тэрээнhээ дулдыдангүйгөөр уран hайханай коллективүүдэй, бүлэг ба зарим гүйсэдхэгшэдэй концерт, театрай зүжэг болон уран hайханай бусад программануудые харуулхаяа гастрольно аяншалгада ябахада:

2) харилсаа холбоо хүгжөөхын, дүй дүршэлөө халан абалсахын гү, али танилсалгын зорилгоор хэгдэдэг уран зураашадай, архитекторнүүдэй, скульпторнуудай, композиторнуудай, уран зохёолшодой, журналистнуудай, ном хэблэдэг газарай, библиотекэнүүдэй, музейнүүдэй, архивуудай хүдэлмэрилэгшэдэй болон соёлой бусад түлөөлэгшэдэй аяншалга эмхидхэхэ үедэ;

3) выставкэнүүдые үнгэргэхэ ба элидхэл, лекцинүүдые эмхидхэхэ үедэ:

4) номууд ба хэблэлэй бусад зүйлнүүдые, архивай документнүүд ба социальна, соёлой ба научна шэнжэтэй микрофильмүүдые, соёлой удхатай грамзапись ба магнитофонно буулгабаринуудые халан абалсалгын ашаар библиотекэнүүдэй, хэблэлэй газарнуудай, музейнүүдэй, архивуудай хоорондо холбоо барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхэ үедэ,

5) уран hайханай, научна ба тусхай литературын зохёолнуудай оршуулгануудые хэблэхэ үедэ.

СТАТЬЯ 7

Договор баталагша талануудкиногой талаар тогтоогдохо харилсаа холбоондо туhа хүргэхэ. Энэ зорилгоор тэдэнэр, тусхайлбал, кинофильмүүдэй долоон хоног ба премьерэ үнгэргэлгые, уран hайханай, документальна ба хроникальна кинофильмүүдээ халан абалсалгые уран hайханай ба документальна фильмүүдые хамтааран бүтээлгые, тэрэшэлэн уласхоорондын кинофестивальнуудта хамтааран хабаадалсалгые урмашуулха.

Киноорганизацинуудай ба кинопродюсернүүдэй хоорондо сэхэ тогтоогдодог харилсаа холбоон, мүн киногой хүдэлмэрилэгшэдэй делегацинуудые, зарим мэргэжэлтэдые бэе бэедээ эльгээлсэлгэ урмашуулагдаха.

СТАТЬЯ 8

Договор баталагша талануудтелевидени ба радио-дамжуулгын талаар тогтоогдохо харилсаа холбоондо, тусхайлбал, телевизионно ба радиопрограммануудые халан абалсалгада, телевизионно фильмүүдые бүтээхэ үедэ хамhалсалгада туhа хүргэхэ байна.

Телевидениин ба радиогой организацинуудай хоорондо тогтоогдодог сэхэ харилсаа холбоон, тэрэшэлэн делегацинууд болон зарим мэргэжэлтэдые бэе бэедээ эльгээлсэлгэ урмашуулагдаха.

СТАТЬЯ 9

Договор баталагша талануудспортын ба бэе махабадай соёлой талаар хэгдэхэ харилсаа холбоое, харилсалгые, тэрэшэлэн залуушуулай организацинуудай болон залуушуулые хүмүүжүүлдэг hургуулиин гадуурхи бусад эмхи зургаануудай хоорондын харилсаа холбооe, бэе бэедээ ошолсолгые урмашуулха.

СТАТЬЯ 10

Энэ хэлсээнэй зорилгонуудhаа уламжалан, договор баталагша талануудбэе бэеынгээ ажабайдалтай, ажалтай болон соёлтой үлэмжэ hайнаар танилсахын тулада аяншалагшадаа эльгээлсэжэ байлгые урмашуулха.

СТАТЬЯ 11

Договор баталагша талануудэнэ хэлсээнэй зорилгонуудта хабаатай хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэдэнь, правительственна бэшэ организацинуудые урмашуулха.

СТАТЬЯ 12

Энэ хэлсээнэй зорилгонуудые бэелүүлхын тулада договор баталагша талануудхарилсаа холбооной хоёр жэлэй программануудые зүбшэлсэхэ.

Тиихэтээ хамта программануудта ороогүй аад, өөhэдынгөө түхэл шэнжээр энэ хэлсээнэй эрилтэдэ таарамаар бусадшье хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ туhа хүргэхэ ябадал хоригдоногүй.

СТАТЬЯ 13

Договор баталагша талануудхолимол комисси тогтоохо байна. Энэ комисси харилсаа холбооной хоёр жэлэй программын хүсэндөө байhан болзор соо Советскэ Союзда ба Германиин Федеративна Республикада ээлжээгээр нэгэнhээ үсөөн бэшэ дахин суглараха.

Холимол комиссиин гэшүүд тала бүхэнэй хүсэндөө байhан дүримэй ёhoop томилогдохо.

Договор баталhан хүлеэн абагша талын түлөөлэгшэ комиссиин сесси дээрэ түрүүлэгшээр hууха.

Холимол комисси өөрынгөө сессинүүд дээрэ бэе бэедээ харилсалгын ба харилсаа холбооной дүнгүүдые гаргаха, энэ хэлсээнэй 12 статья соо хараалагдаhанай ёhoop хоёр жэлэй программануудые зохёохо, эдэ программануудые бэелүүлхэ техническэ ба финансова арга нүхэсэлнүүдые зүбшэлсэхэ байна.

Холимол комиссиин сессинүүдэй хоорондохи үе соо хоёр талын зүбшэhэнэй hүүлээр хоёр жэлэй программануудта нэмэлтэнүүд гү, али хубилалтанууд оруулагдажа болохо.

Договор баталагша талануудхүсэндөө байhан программын болзорой дүүрэхэhээ урид hараhaa оройтонгүйгөөр өөhэд өөhэдынгөө программын проектнүүдые халан абалсаха.

СТАТЬЯ 14

Энэ тогтоолые ойлгомжын гү, али хэрэглэлгын талаар гараhан арсалдаанууд баталагша талануудайхоорондо зүбшэлдөө хэhэнэй ашаар шиидхэгдэхэ ёhотой.

СТАТЬЯ 15

Эрдэм, техникын талаар тогтоогдохо харилсаа холбоон тусхай хэлсээгээр гүримшуулагдаха.

СТАТЬЯ 16

1971 оной сентябриин 3-да баталагдаhан дүрбэн талын хэлсээнтэй тааралдуулагдан, энэ хэлсээн тогтоогдомол гүримай ёhoop Берлиндэ (Баруун) хабаатай байха.

СТАТЬЯ 17

Гүрэнүүд дотороо энээндэ хабаатай ёho гүримууд дүүргэгдэө гэhэн мэдээсэлнүүдые договор баталагша талануудайхалан абалсаhанайнь hүүлээр энэ хэлсээн хүсэндөө орохо.

СТАТЬЯ 18

Энэ хэлсээн 5 жэлэй болзороор баталагдаа. Энэ болзорой дүүрэхын урда тээ зургаа hарын турша соо тус хэлсээ болюулха тухай бэшэгээр мэдүүлэгдээгүй hаань, тэрэнэй хүсыень болюулха тухай зургаа hарын турша соо бэшэмэлээр договор баталагша нэгэ талынь мэдүүлтэр энэ хэлсээн хизаарлалтагүй саг соо хүсэндөө үлэхэ.

1973 оной майн 19-дэ Бонндо хоёр хэhэгээр, тус бүридөө ород ба немец хэлэнүүд дээрэ бэлдэгдээ, гэхэ зуура эдэ хоёр текст адли хүсэтэй байхаар бэлдэгдээ.

Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын түлөө

А. ГРОМЫКО.

Германиин Федеративна Республикын правительствын түлөө

В. ШЕЕЛЬ.

Л. И. БРЕЖНЕВ —Баруун Германида

БОНН, майн 21. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Германиин Коммунис партиин хүтэлбэриин түлөөлэгшэдтэй мүнөөдэр эндэ уулзаба. Энэ уулзалгада ГКП-гэй түрүүлэгшэ К. Баххан, ГКП-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Мис, ГКП-гэй хүндэтэ президент М. Рейман, ГКП-гэй президиумэй гэшүүд М. Бушман, Г. Готье, М. Каплук, ГКП-гэй президиумэй секретарь Г. К. Шредер, социалис немец хүдэлмэришэн залуушуулай организациин түрүүлэгшэ Р. Пример гэгшэд хабаадалсаба.

Германиин Коммунис партиин түлөөлэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэ ГКП-гэй правлениин амаршалгын бэшэг барюулаад, ФРГ ба СССР хоёрой хоорондохи харилсаануудай саашадаа hайжаржа байhан ушар Баруун Германиин хүн зоной аша туhада, оронойнмай ажалшадай аша туhада гүйсэд харюусана гэжэ тэмдэглээ.

Нүхэр Л. И. Брежнев СССР ба ФРГ-гэй арадуудай хоорондо хани нүхэсэл байгуулхын түлөө тэмсэлдэ, социальна дэбжэлтэ, эб найрамдалай ба Европодо аюулгүй байдал тогтоохын түлөө тэмсэлдэ амжалта түйлахыень Баруун Германиин коммунистнуудта хүсэhэн байна.

Энэ уулзалгада совет талаhaa КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагшанар А. М. Александров болон А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар таhагые даагшын орлогшо В. В. Загладин, СССР-эй ФРГ-дэхи элшэн сайд В. М. Фалин хабаадалсаа.

Уулзалга хани халуун, аха дүү хани нүхэсэлэй оршон байдалда үнгэрөө.

* * *

БОНН, майн 21. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев мүнөөдэр ФРГ-гэй немец профсоюзуудай нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Г.-О. Феттер, түрүүлэгшын орлогшо Г. Мур, правлениин гэшүүн Г. Нееман, ФРГ-гэй hалбаринуудай профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд Г. Клункер, К. Хауэншильд, Л. Малейн, Ф. Зайберт, А. Пфайфер, Р. Шпернер, Г. Фатер, Г. Фитхер, Э. Фристер, ФРГ-гэй алба хаагшадай профсоюзуудай түрүүлэгшэ Г. Брандт гэгшэдтэй, нэгэдэлнүүдэй, «Хеш», «Тиссен», «Маннесман-Ререн» гэжэ концернүүдэй үйлэдбэриин соведүүдэй түлөөлэгшэдтэй уулзаа.

Энэ уулзалгада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар таhагые даагшын орлогшо В. В. Загладин, СССР-эй ФРГ-дэхи элшэн сайд В. М. Фалин хабаадалсаба.

Л. И. Брежнев болон Баруун Германиин профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөн боложо, хоёр ороной арадуудта, ажалшадта эб найрамдал хангаха, шахардуу байдал hулаpуулха хэрэгтэ анхарал хандуулагдаhан, энэ хэрэгтэ профсоюзуудай дүүргэхэ шухала үүргэ тэмдэглэгдэhэн байна.

Хөөрэлдөөн нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.

* * *

БОНН, майн 21. (ТАСС). Мүнөөдэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, Л. И. Брежнев Хойто Рейн-Вестфалия газарай премьер-министр, СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Кюн гэгшэдэ айлшалба. Л. И. Брежнев федеральна канцлер В. Брандттай хамта Шлосс-Хомбург ерээ.

Л. И. Брежневэй хүндэдэ сайлалга үнгэргэгдэhэн байна.

Премьер-министр Г. Кюн газарайнгаа правительствын ба хүн зоной үмэнэhөө Л. И. Брежневые амаршалаа. Энэ газарай олонхи хүн зон Рейнско-Рурска промышленна районой хүдэлмэришэд юм.

Л. И. Брежнев харюугай үгэ хэлэхэдээ, намайе хани халуунаар угтаhан энэ ушар хадаа hүүлэй жэлнүүдтэ манай оронуудай хоорондо тогтоогдоhон харилсаануудта харюусана гэжэ тэмдэглэбэ. Л. И. Брежнев хүндэтэйгөөр угтаhанайнь түлөө Г. Кюндэ баясхалан хүргөөд, Рейнско-Вестфалиин районой хүн зондо амаршалга хүргэхыень гуйhан байна.

...арай зам харилсаан тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын ба Германиин ...еративна Республикын правительствын хоорондо баталагдаhан 1971 оной ноябриин 11-нэй хэлсээндэ

НЭМЭЛТЭ ПРОТОКОЛ

...түрэнэй хоорондын агаарай зам ...е саашадань хүгжөөхэ хүсэлэн...албэри болгон, Совет Социалис ...канууудай Союзай правитель...манийн Федеративна Республи...вительство иигэжэ хэлсэбэд:

СТАТЬЯ 1

...гаарай зам харилсаан тухай Со...алис Республикануудай Союзай ...ьствын, Германиин Федера... Республикын правительствын ... баталагдаhан 1971 оной нояб...-нэй хэлсээндэ хабаатай марш... таблица дотор заагдаhан дого...лининүүдтэ иимэ нэмэлтэнүүд ...даха:

...ниин Федеративна Республи...илhон авиационно предприятида ... № 4 маршрут:

...фурт-на-Майне — Европодохи ...уд —Москва — Токио ба hөөр.

... Социалис Республикануудай ...томилhон авиационно предприя...тай № 4 маршрут:

...подохи пунктнууд — Франк...Майне — Европодохи пункт... Москва — Токио — Азидахи ... hөөргөө.

...алта:

...овор баталагша тала бүхэн энэ ... протоколой гурбадахи статья...дуулан, эдэ маршрудуудта шэ...нуудай оруулагдаhантай даша..., тэрэ № 4 маршрудуудые то... болохо.

...арай зам харилсаан тухай Со...алис Республикануудай Союзай ...ьствын, Германиин Федеративна ...ын правительствын хоорондо ...аhан 1971 оной ноябриин 11-...ндэ хабаатай маршрудуудай ... III Б пунктын гүрим № 4 ...уд тушаа Совет Социалис Рес...нуудай Союзай ба Германиин ...ына Республикын томилhон ...о предприятинуудаар хэгдэдэг ...үүдтэ, тэрэшэлэн Германиин ...ына Республикын территори ...унктhаа магад эхилээд, Азиин ...алиин урда ба зүүн-урда зүг ...овет Социалис Республикануу...ай томилhон авиационно пред... ниидэлгэнүүдтэ хабаадахагүй, ...скэ Союзай территорёоршье ...үргэгдэхэ.

СТАТЬЯ 2

...элтэ протоколой 3-дахи ста... хараалагдаhан гүримуудтай ...н, договор баталагша тала...милhон авиационно предприя...тус протоколой 1-дэхи статья ...даhан маршрудуудай дого...лининүүдые ашаглаха, тии...та энэ нэмэлтэ протокол соо ... пунктнуудhаа бүхы пункт...ар» дурдагдаhан маршрудуу...даар пассажирнуудые, почто ба ашаа зөөхэ эрхэтэй байха.

СТАТЬЯ 3

Энэ протоколой 1-дэхи статья соо заагдаhан № 4 маршрудуудай договорно авиалининүүдые договор баталагша талануудайтомилhон авиационно предприятинуудай зүгhөө ашаглалга иимэ гүримуудтайгаар бэелүүлэгдэхэ:

1. Договор баталагша талануудайтомилhон авиационно предприятинууд 1973 оной июлиин 31-hээ хойшо недели соо нэгэ рейс гансата хэхээр тэдэ авиалининүүдые ашаглажа эхилхэ эрхэтэй болохо.

2. Ашаа зөөхын тула хэр олон ниидэлгэнүүдые хэхэ шухала байhанhaa дулдыдуулан, договор баталагша талануудайграждан авиациин албан зургаануудай хоорондо зүбшэлhэнэй ёhoop, транссибирскэ маршрудаар ниидэлгын тоо нэмээгдэжэ болохо.

3. Томилогдоhон авиационно предприятинууд адлишуу багтаамжатай, адли тоотой рейснүүдые хэхэ нэгэ янзын самолёдуудаар ниидэлгэнүүдые бэелүүлхэ.

4. Неделидээ нэгэ рейс хэхэ транссибирскэ маршрудаар ниидэлгэнүүдэй хэгдэжэ эхилhэнhээ хойшо, договор баталагша талануудайтус бүриин томилhон авиационно предприятинууд № 4 маршрудуудаар Европодохи нэгэ пункт, харин ниидэлгэнүүдэй олошоруулагдахатай хамта—хоёр пунктые хэрэглэжэ болохо. Томилогдоhон авиационно предприяти бүхэн доро дурдагдаха городуудай дундаhaa иимэ пунктнуудые hаадгүй шэлэжэ болохо:

«Аэрофлот»: Лондон, Мадрид, Копенгаген, Рим, Вена, Прага;

«Люфтганза»: Варшава, Прага, Будапешт, Вена.

Договор баталагша хоёр талада ушар байдалнуудай мэдээжэ байгаа hаань, договор баталагша тала бүхэн № 4 маршрудта хабаатай нэмэлтэ пунктнуудые нэрлэжэ болохо.

Граждан авиациин албан зургаануудай хоорондо гү, али договор баталагша талануудайтомилhон авиационно предприятинуудай хоорондо энээнтэй холбоотой авиатехническэ ба коммерческэ асуудалнуудай шиидхэгдэмсээрнь, дурсагдаhан пунктнуудые ашаглажа эхилхэдэ болохо.

Пунктнуудые саашадаа hэлгэлгэ договор баталагша талануудайграждан авиациин албан зургаануудай хоорондо зүбшэлгэдэhэнэй үндэhөөр бэелүүлэгдэжэ болохо.

5. Дурсагдаhан авиалининүүдые ашаглалга договор баталагша талануудайтомилhон авиационно предприятинуудай 1973 оной февралиин 2-ой пульна хэлсээнтэй зохилдуулагдан бэелүүлэгдэхэ.

6. Совет Социалис Республикануудай Союзай томилhон авиационно предприяти № 4 маршрудуудаар рейснүүдээ эхилхэ ба дүүргэхын тула Москва, Франкфурт-на-Майниин хоорондо пассажирнуудые, почто ба ашаа зөөхэ эрхэтэй туршалгын рейснүүдые Франкфурт-на-Майне «худар» ба «тэндэhээ» хэжэ болохо.

Туршалгын рейснүүд Совет Социалис Республикануудай Союзай томилhон авиационно предприятинуудаар нютагай авиалининүүдтэ хэгдэдэг ниидэлгэнүүдэй дабтагдасые тодорхойлхо үедэ хараада абтахагүй, гэбэшье нютагай дүнгүүдтэ орохо.

СТАТЬЯ 4

1. Энэ нэмэлтэ протоколдо гар табигдаhанhaa хойшо, нэмэлтэ . протоколой 5-дахи статья дотор хараалагдаhан гүримтай зохилдуулан, Совет Социалис Республикануудай Союзай томилhон авиационно предприяти Германиин Федеративна Республикын территори дээрэхи пунктнуудай нэгэнэй хоорондо, мүн

— тус маршрудта зуурандаа бууха пунктнуудай тооhоо hаадгүйгөөр шэлэгдэжэ болохо 2 пунктын;

— Лондон, Копенгаген, Париж, Рим, Брюссель, Цюрих, Мадрид гэhэн пунктнуудhаа hаадгүйгөөр шэлэгдэжэ болохо, Европодохи 4 пунктын;

— Хойто Америкэдэхи (США, Канада ороно) 2 пунктын;

— Түбэй Америкэдэхи (тэрэ тоодо Гавана ороно) 2 пунктын;

— Урда Америкэдэхи (тэрэ тоодо Сантьяго ороно) 3 пунктын;

— Урда, Зүүн-Урда Азидахи, Австралидахи 2 пунктын (Совет Социалис Республикануудай Союзай территори дээгүүр гараха);

— Экваторhaa хойгуур Африкадахи 2 пунктын хоорондо пассажирнуудые, почто ба ашаа зөөхэ эрхэтэй маршрудуудай таблицын II бүлэгэй № 3 маршрудта хамаатай договорно авиалининүүдые ашаглаха эрхэтэй байха,

2. Совет Социалис Республикануудай Союзай граждан авиациин албан зургаан энэ статьягай 1-дэхи пункттай зохилдуулан, Совет Социалис Республикануудай Союзай томилhон авиационно предприятиин ашаглаха, Германиин Федеративна Республикын территори дээрэхи пунктын нэрые, гурбадахи оронуудта байhан пунктнуудай нэрэнүүдые Германиин Федеративна Республикын граждан авиациин албан зургаанда мэдээсэдэг байха.

3. Германиин Федеративна Республикадахи тэдэ пунктнууд, гурбадахи оронуудта байhан пунктнууд договор баталагша талануудайграждан авиациин албан зургаануудай хоорондо зүбшэлгэдэн hэлгэгдэжэ болохо.

СТАТЬЯ 5

1. Энэ нэмэлтэ протоколой 4-дэхи статья дотор хараалагдаhан эрхэнүүдые хэрэглэн, Совет Социалис Республикануудай Союзай томилhон авиационно предприятиин агаарай онгосонуудай ниидэлгэнүүд иимэ районуудта эдыдахин хэгдэжэ болохо:

— Европодохи пунктнууд худар хизаарлалтагүй;

— Хойто, Түбэй Америкэдэхи пунктнууд худар — неделидээ 2 рейс;

— Урда Америкэдэхи пунктнууд худар — неделидээ 2 рейс;

— Африкадахи пунктнууд худар — неделидээ 2 рейс;

— Урда, Зүүн-Урда Азидахи, Австралидахи пунктнууд худар—неделидээ 2 рейс хэхэ.

Гэхэ зуурэ Совет Социалис Республикануудай Союзай томилhон авиационно предприятиин арга боломжонууд:

а) Германиин Федеративна Республикын томилhон авиационно предприятиин Токио ошохо транссибирскэ маршрудаар неделидээ 1 рейс хээ hаань, дурсагдаhан районуудтахи пунктнууд худар неделидээ 3 рейс хэжэ болохо байhаниинь;

б) Германиин Федеративна Республикын томилhон авиационно предприятиин неделидээ 2 рейс хээ hаань, неделиин 5 рейс хэжэ болохо байhаниинь;

в) Германиин Федеративна Республикын томилhон авиационно предприятиин Токио ошохо транссибирскэ маршрудаар нэжээд рейс хэhэнэй удаа — неделидээ 1 рейс хэжэ болохо байhаниинь;

г) гурбадахи оронуудтахи пунктнууд худар ниидэлгэнүүдые хээд байгаа hаань, нэгэ гү ,али хэдэн районуудай оршом соо, дабтагдажа болохо хэм оршом соо, нэгэ рейсээр дүрбэн пунктын хоёрыень лэ холбожо болохо. Хойто ба Түбэй Америкэhээ бэшэндэ, тиимэ пунктнуудые нэгэ рейсээр хайшаншье гээд холбожо. нэгэдхэжэ болохо байhаниинь хараада абтана.

2. Совет Социалис Республикануудай Союзай авиационно предприятиин томилhон агаарай онгосонуудай Германиин Федеративна Республикын территори дээгүүр, территори дээрэhээ гурбадахи оронууд худар коммерческэ эрхэгүйгөөр хэгдэхэ ниидэлгэнүүд Агаарай зам харилсаан тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Германиин Федеративна Республикын правительствануудай хоорондын 1971 оной ноябриин 11-эй хэлсээнэй, тэрээндэ хабаатай маршрудуудай таблицын гүримуудтай зохилдуулагдан бэелүүлэгдэхэ.

3. Маршрудуудай таблицын № 1, № 2 маршрудуудай авиалининүүдтэ ниидэлгэнүүдэй хэгдэхэ тоо хэмжээн энэ статья соо тодорхойлогдоhон тоо хэмжээнhээ дулдыдахагүй. Энэнь юумэ зөөлгын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан тодорхойлогдохо.

СТАТЬЯ 6

Энэ нэмэлтэ протоколдо гар табигдаhанhaa хойшо, Германиин Федеративна Республикын территори дээрэ юумэ зөөхэ өөрын документнүүдэй ёhoop, авиацяар зөөбэрилгэ hаадгүйгөөр худалдаха эрхэ, тэрэшэлэн худалдаанай талаар агентнүүдые hаадгүйгөөр томилхо эрхэ Совет Социалис Республикануудай Союзай томилhон авиационно предприятида олгогдоно.

Германиин Федеративна Республикын томилhон авиапредприятида Совет Социалис Республикануудай Союзай территори дээрэ иимэл эрхэ, гадаадын ондоо ямаршье авиационно предприятида иимэ эрхын олгогдохын хажуугаар, баhал олгогдохо.

СТАТЬЯ 7

Договор баталагша талануудайтомилhон авиационно предприятинууд коммерческэ пульна хэлсээнэй үндэhөөр, гурбадахи оронуудта байгаа авиалининүүдые ашаглажа болохо.

СТАТЬЯ 8

Энэ нэмэлтэ протокол гар табигдаhан сагhaa хойшо хүсэндөө орохо, Агаарай зам харилсаан тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын ба Германиин Федеративна Республикын правительствын хоорондо баталагдаhан 1971 оной ноябриин 11-нэй хэлсээнэй гүримуудые хараада абалсаhанай үндэhөөр хэрэглэгдэхэ.

Дурсагдагша нэмэлтэ протокол:

—энээниие болюулха тухай нэгэ талынгаа бэшэмэл зууршалгые договор баталагша нүгөө талынь дипломатическа гүримаар абаhанhaa хойшо 12 hарын болзорой дүүрэхэдэнь гү, али

— Агаарай зам харилсаан тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын, Германиин Федеративна Республикын правительствын хоорондо баталагдаhан 1971 оной ноябриин 11-нэй хэлсээнэй дүүрэхэдэнь — хүсэеэ гээхэ.

Энэ нэмэлтэ протокол 1973 оной майн 19-дэ Бонндо хоёр хэhэгээр, тус бүридөө ород, немец хэлэнүүд дээрэ бэлдэгдээ, эдэ хоёр текст адли хүсэтэй байха

Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын түлөө

А. ГРОМЫКО, Б. БУГАЕВ.

Германиин Федеративна Республикын правительствын түлөө

В. ШЕЕЛЬ, Л. ЛАУРИТЦЕН.

БАРУУН ГЕРМАНИИН ТЕЛЕВИДЕНЕЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Германиин Федеративна Республикын хүндэтэ гражданинууд!

Танай орондо албанай хэрэгээр анха түрүүн ерээд, Танай үмэнэ үгэ хэлэхэмни ехэ аятай байна. Федеральна канцлер Вилли Брандтын уряалаар минии эндэ ерэлгэ, бидэнэй хөөрэлдөөнүүд манай оронуудай хоорондын харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые гэршэлнэ.

Канцлер Брандттай минии түрүүшын уулзалганууд манай оронуудай харилсаанай түүхэдэхи, мүн Европын политическэ хүгжэлтэдэхи ехэ хэрэг ушартай холбоотой байһан юм гэжэ зоримгойгоор хэлэхэдэ болохо. СССР ФРГ хоёрой хоорондын договорто гар табилгатай дашарамдуулан, 1970 ондо Москвада түрүүшынхеэ уулзаа һэмди. Европодохи мүнөөнэй байдалые зүб зүйтэйгөөр мэдэрһэн документдэ гар табижа, бэе бэедээ эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэхэ гү, али хүсөөр занаха аюул тохёолдуулхагүй гэһэн уялга хүндэтэйгөөр даан абажа, Советскэ Союз ба Германиин Федеративна Республика хани харилсаанай шэнэ замда ороһон байгаа.

Сэхыень хэлэхэдэ, манай харилсаандахи шэнэ хуудаһа нээлгэ совет арадта, тиигээ тинтэрээ тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ даншье хүнгэхэн байгаагүй. Гитлеровскэ булимтарагшадтай манда ушаруулһан үнгэрэгшэ дайн тухай, хүндэ хүшэр гэмтэл хохидолнууд тухай, аймшагтай ехэ һандаралнууд тухай бодол мэдэрэлнүүд олон миллион совет хүнүүдтэ үшөөл элеэр һанагдадаг байһаар. Тиимэ ушарай дабтагдахые хүсэдэггүй байһан дээрэһээл танай оронтой харилсаандахи хуушанай ойлгомжые дабажа шадаһан байнабди.

Советскэ Союз Германиин социалис гүрэнтэй, манай союзник — Германиин Демократическа Республикатай үнинһөө хойшо тон дүтын, үнэн зүрхэрэй, һайн һайхан харилсаанай һабагшануудаар холбогдонхой.

Германиин Федеративна Республикатай харилсаандаашье баһал һайн, эб эетэй байлгын хараа бодолтойгоор ханданабди. Хоёр талада, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалда тон ашатай туһатай байжа болохо — бидэ тиигэжэ этигэнэбди — харилсаа холбоо хэхээр үнэнхэһөө бэлэн байнабди. Бата бэхи эб найрамдал тогтоохые хүсэнэбди, Германиин Федеративна Республика баһал амгалан тайбан ажаһуухые хүсэхэ, тэрэнние шухалада тоолохо байха гээд багсаанабди.

Иимэ договор баталхань канцлер Брандтын правительствада баһал юрын хэрэг байгаагүй гээд мэдэнэбди. «Хүйтэн дайнда» өөрын хүсэн бии байха, тэрэнние зайсуулхын тула зохихо хүсэлэлгэ хэрэгтэй. Тииһээ тиитэрээ, хоёр ондоо байгуулалтын аюултай зүршэлдөөнэй тала баригшад политическэ замһаа үшөө зайсаагүй байһаар.

Тиимэһээ социалис Европотой танай ороной харилсаха шэнэ харилсаанай эхи табиһан, Советскэ Союзтай, Польшын Арадай Республикатай договорнуудые баталхын ба хүсэндэнь оруулхын түлөө тэмсэлдэ Германиин Федеративна Республикын хүтэлбэрилэгшэдэй, түрүүндэ Федеральна канцлер Вилли Брандтын гаргаһан зоригые, бодото байдал хараада абаһан ба холыһ бэдолые Советскэ Союзда сэгнэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, ФРГ Советскэ Союз хоёрой хоорондын һайн хүршэ еһоной харилсаанай тала баригшадай оролдолгыень гэмдэглэхые хүсэхэ байнаб. Эдэнэй олониинь фашизмда эсэргүү тулалдаан соогуур дабшан гарахадаа, амгалан байдалай түлөө, манай арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ хүсөө гамнаагүй юм. Энэ арюун хэрэгтэ тэдэнэй оруулһан хубитые Советскэ Союз үндэрөөр сэгнэнэ.

1971 оной намар Ореандада канцлер Брандттай үнгэргэһэн уулзалгамнай Московско договороор хараалагдаһан замаараа манай харилсаанай амжалтатай хүгжэхэ шухала шата болоһон байна. Бидэнэр түбшэн, бүтэмжэтэй ба дипломатическа протоколой яршаг нүлөөнһөө сүлөө оршон байдалда Советскэ Союзай ба Федеративна Республикын хоорондохи харисаае, аласай хараа түсэбүүдые, тэрэшэлэн манай оронуудай хоорондын харилсаа холбооной байгуулагдажа болохо уласхоорондын зарим асуудалнуудые хараалха арга боломжотой болоһон байгаабди.

Хараалһан түсэбүүднай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Советскэ Союзай, Федеративна Республикын хоорондын холбооной амгалан ба али али талада ашатай туһатай харилсаанай хүгжэлтэ — юрэнхы багсаамжа бэшэ, һаяшаг лэ һанагдамаар байһан теоретическэ түсэб гү, али хубхай хүсэлэн бэшэ, — харин оршон байгаа, ургажа, бэхижэжэ байгаа бодото хэрэг болоно гэжэ мүнөө этигэлтэйгээр хэлэжэ шадаха байнабди.

Манай оронуудай хоорондын иимэ харилсаае хүгжөөхэ арга боломжонуудай үшөөл хүсэд хэрэглэгдээгүй байһаниинь элитэ. Иимэ хүгжэлтын эхи табяад лэ байнабди. Ерээдүйдэ хэрэглэгдэхэ, тэрэ тоодо экономическа холбооной талаашье һайн арга боломжонууд бии гэжэ канцлер Брандттай хэһэн хөөрэлдөөнүүднай лаблан батална. Юрын худалдаа наймаа үргэдхэхын хажуугаар, манай оронуудай хоорондохи ажахын хамжаае үндэһэ болгохо, хамтын горитой проектнүүдые бэелүүлхэ зорилготой, ехэ хэмжээнэй, удаан болзортой хэлсээнүүдые баталха арга боломжошье бии.

Тиимэ хэлсээнүүд түр зуурын, ямар нэгэн ушар байдалда зорюулагдаһан, тушаан болоһон шэнжэтэй бэшэ, харин экономикын шухала секторнуудта хабаатай хамтын ябуулганүүдые хэхэ, олон жэлэй турша соо лаб ашаг туһа хоёр талада олгохоор бодомжологдоһон зам нээнэ. Энэмнай ямар ушартайб гэхэдэ, үйлэдбэри бүри ехэ ашагтайгаар эмхидхэхэ, тиихэтээ, хамта танай ороной хүдэлмэришэдэй ажалаар хангагданхай байха найдабари хангаха арга боломжо олгохо болоно. Иимэ харилсаа холбоон манай оронуудай хоорондын хани хүршэ харилсаанай бата һуури табилгада туһалха байһаниинь илангаяа шухала.

Советскэ Союзшье, Германиин Федеративна Республикашье — эрдэм, техникын ба соёлой ехэ хүгжэлтэтэй оронууд болоно. Өөһэдынгөө коллегэнүүдтэ харуулха, хөөрэхэ юумэнүүд манай эрдэмтэдтэ бии. Манай хоёр ороной хүн зон орон бүхэнэйнгөө литературын, хүгжэмэй, театрай, уран зурагай искусствын эрхим зохёолнуудтай ехээр һонирхон танилсаха байха гээд этигэнэб. Дортмундда мүнөө үнгэргэгдэжэ байгаа Советскэ Союзай үдэрнүүдтэ танай олониитын анхаралтайгаар хандадаг байһаниинь эндэ хэлэгдэһэнэй эли тодо гэршэ баримта болоно.

Манай оронуудай хоорондын экономическа, соёлой харилсаа холбооной ба агаарай зам харилсаанай асуудалнуудаар хэдэ хэдэн тодорхой хэлсээнүүдтэ һаядаа гар табигдаһыень мэдэнэт. Эдэмнай хоёр талын үгээ ойлголсодог байһые, харилсаа холбоо хэхээр бэлэн байһые элирхэйлэн харуулна.

Гэхэ зуура манай хоёр гүрэндэ, манай арадуудта һайн харилсаанай хэды шухала байбашье һаань, тэдэнние тогтоолго ба хүгжөөлгэ баһал дутуугүй шухала — энэ хадаа Европодохи, гансашье Европодо бэшэ, уласхоорондын байдалые үндэһөөрнь һайжаруулха бүри үргэн ехэ ябуулгын хубинь болоно. Хорин табан жэлэй турша соохи «хүйтэн дайнай» үе дабагдаад, Зүүн ба Баруун зүгэй гүрэнүүдэй хоорондын эб найрамдалта, бэе бэеэ хүндэлдэг, хани холбоото харилсаанда дамжан оролго бэелүүлэгдэнэ.

Ниитын тад ондоо байгуулламжатай гүрэнүүд тушаа Советскэ Союзай бэелүүлдэг амгалан ёһоор зэргэ оршохо политика эгээл энэ талаар шэглүүлэгдэнхэй. Манай үе сагта тэрэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдаһан эб найрамдалта программа дотор, КПСС-эй ЦК-гай байгша оной апрель һарада болоһон Пленумэй материалнууд соо бүрин хүсэдөөр харуулагдана. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Европо түбидэхи түгшүүрил һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ үндэһэн хубилалта хэхэ зорилго манай орон урдаа табина гэжэ тэндэ бэшэгдэнхэй. Энэ зорилго бэелүүлхын тула Советскэ Союз, тэрэнэй Коммунис парти, манай бүхы арад эршэмтэйгээр, шууд сэхээр оролдохо гэжэ таанадай ойлгохыетнай хүсэнэб.

Туйлай ехэ һандарал үүдхэһэн, олон миллион хүнүүдэй ами наһа абажа ошоһон ээрхэг түримхэй дайнай нэгэтэ бэшэ һүжэрһэн Европо хэтэдээ түүхэдэ бэшэгдэн үлэхэ ёһотой. Шэнэ түбиин — эб найрамдалай, бүхы гүрэнүүдэй хоорондоо этигэл найдабаритай байлгын, али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо хэлгын түбиин тэрэнэй һуури эзэлхыень хүсэнэбди.

Зүүн тээхи хүршэнэртээ — Польшотой, ГДР-тэй, Чехословакитай ба Европын бусад социалис гүрэнүүдтэй Германиин Федеративна Республикын харилсаагаа удаа дараалан һайжаруулга мүнөө үедэ Европодохи хүгжэлтын болохотой зүйлнүүдтэ хабаатай байха байһаниинь дамжаггүй.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ мэтын шухала хэрэгтэ. Германиин Федеративна Республикатай, Францитай, Холбоото Штадуудтай, бусад гүрэнүүдтэй бүтэмжэтэй, тодорхой харилсаа холбоо тогтоолго шухала удха шанартай гэжэ тоолонобди.

Шиидхэгдэхэ ёһотой бэрхэшээлтэй, сошордолтой үшөө олон асуудалнууд дэлхэй дээрэ бии байһаар. Жэшээнь, Араб газар нютагуудай эзэмдэн булимтарагшадай гарта байһан Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу шанга байдал мүнөө болотор гуримшуулагдаагүй байһаар. Тиимэһээ эндэ түгшүүрилтэй. Түгшүүрил һуларуулхые, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болиулха хэрэгые буруушаадаг хүнүүд дэлхэйн бусадшье районуудта бии. Тиигэбэшье хүн түрэлтэнэй ерээдүй гэрэлтэ һайхан боложо байна. Вьетнамдахи дайн дүүрээ. Совет-американ харилсаан яһала һайнаар хүгжэнэ. Мүнөө манай түби дэлхэйе юрэнхы дээрэнь абахада, бата эб найрамдал тогтоогдохо аргатай болоод байна гээд хэлэжэ болоно. Энэ һайн хараа шэглэл бэхижүүлхын тула Советскэ Союз ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Манай эб найрамдалта гадаадын политика обществымнай уг зорилго, тэрэнэй дотоодын гүнзэгы ехэ эрилтэнүүдэй уг зорилго болоно 250 миллион хүнһөө бүридэһэн совет арад амгалан байдалай асари ехэ ажал хэрэг бүтээжэ байна. Үргэн дэлюун, нюдэ алдама манай ороной хойто, урда захада, Сибирьтэ, Дунда Азида бидэ мантан ехэ электростанцинуудые, хэдэн зуугаад фабрика, заводуудые баринабди. Европын олон гүрэнүүдэй дайдатай адли газар дээрэ уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые байгуулнабди. Совет арадай, мүнөөдэрэйхидэ орходоо, үглөөдэр бүри һайнаар ажаһуухыень туйлаха гээшэ манай уг зорилго мүн. Хамтын хүсэлэл оролдолгонуудай аша үрые совет хүнүүд бодотоор мэдэрнэ.

Эдэ бүгэдэ манай Советскэ Союзда бүхы асуудалнууд шиидхэгдээ, ямаршье бэрхэшээлнүүд үгы гэһэн удхатай бэшэ. Шиидхэхын тула эршэмтэйгээр ажаллахые эриһэн асуудалнууд бии. Юрэдөө, иимэ зорилгонууд ходоодоо, хэдынэйшье сагта байха ёһотой гэжэ һанагдана. Тиин манай үмэнэ оршоһон зорилгонуудай онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, тэдэ ороной хурдан түргэн хүгжэлтэтэй, тэрэнэй экономическа ба соёлой хүсэнтэй нягта холбоотой. Амгалан байдал байгуулжа, арадай соёлой ба ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлжэ, манай социалис общество хүгжөөжэ, эдэнине шиидхэхэ зэргэтэйбди.

Манай түсэбүүд гансал хара бэеэ хараһан түсэбүүд бэшэ гэжэ нэмэхэ хүсэлэнтэйб. Дэлхэйн гүрэнүүдһээ ороноо тусгаар байлгаха гэһэн хараа шэглэл баримталнагүйбди. Имагтал социалис оронуудтай бэшэ, харин ниитын тад ондоо байгууламжатай гүрэнүүдтэй холбоо барисаа тогтоожо, дэлхэйн бусад оронуудтай али бүхы харилсаа байгуулһанай ашаар тэрэ хүгжэхэ ёһотой гэжэ тоолонобди.

Хүндэтэ телевизор харагшад! Бидэнэй албанай хэрэгээр Федеративна Республикада ерэлгэ богонихон болзорой байба. Баруун Германиин газар дээрэ нүхэдэймни, минии хараһан юумэн һайн мэдэрэл түрүүлнэ.

Танай хурдан түргөөр хүгжэжэ байһан, тиихэдэ баян ёһо заншалтай нииславл хототой — оюун бэлигтэ Бетховеной түрэһэн, научна коммунизмын теори зохёон байгуулагша агууехэ Карл Марксын университедтэнь һураһан хуушанай Боннтой танилсахада, һонирхолтой байба.

Хүндэмүүшэ халуунаар уттаһанайнь түлөө, манай хамтын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэһэнэйнь түлөө федеральна канцлер Вилли Брандтта, федеральна президент Густав Хайнеманда, гадаадын хэрэгүүдэй министр Вальтер Шеельдэ, ФРГ-гэй правительствын бүхы түлөөлэгшэдтэ баясхалан хүргэнэбди.

Танай ороной ниитын элдэб албан зургаануудай түлөөлэгшэдтэ, эндэ ерээд байхадаа хани халуун хөөрэлдөөнүүдые хэхэ үедөө уулзаһан бүхы хүнүүдтэ түгэсхэлдөө зүрхэ сэдьхэлһээ баяр хүргэнэб. Амгалан тайбанаар, зол жаргалтайгаар ажаһуухыетнай, аша үрэ ехэтэйгээр ажаллахыетнай, һалбаран хүгжэхыетнай Таанадта, хүндэтэ телевизор харагшад, Германиин Федеративна Республикын бүхы арадта хүсэнэб.

Анхаралтайгаар шагнаһанайтнай түлөө баяр хүргэнэб.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ АФГАНИСТАНДА АЙЛШАЛЬААР

КАБУЛ, майн 21. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Афганистанай дээдэ тушаалта король Мухаммед Захир Шахай уряалаар албанай хэрэгээр айлшалан эндэ ерэбэ.

Кабул хотын аэродром СССР ба Афганистанай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. «Бэе бэеэ хүндэлэлсэлгэ ба Афганистан Советскэ Союз хоёрой хоорондохи нүхэсэл — хоёр ороной хоорондохи хүршэ ёһоной харилсаануудай үндэһэ һуури мүн» гэһэн үгэнүүд аэропортын байшанда аржытар бэшээтэй.

Афганистанай король Мухаммед Захир Шах, маршал Сардар Шах Вали, премьер-министр ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Муса Шафик, парламентын палатануудай түрүүлэгшэнэр Мухаммед Омар Вардак ба Абдул Хади Дави, национальна оборонын министр армиин генерал Хан Мухаммед, Афганистанай СССР-тэхи элшэн сайд Мухаммед Ареф, парламентын кабинедэй гэшүүд болон депутадууд Н. В. Подгорныие угтаа.

Советскэ Союзай Афганистандахи элшэн сайд А. М. Пузанов, Афганистанай техническэ хүгжэлтэдэ туһа хүргэжэ байһан совет мэргэжэлтэд, тэрэшэлэн Кабулда байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонор угтагшадай дунда байлсаба.

Советскэ Союзай ба Афганистанай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэжэ, нациин салют үгтөө. Н. В. Подгорныи Мухаммед Захир Шахтай хүндэлэлэй харуул жагсаалай урдуур гараба.

Хани нүхэсэлтэ Афганистанай нииславл хотын олон мянган хүн зон аэродромһоо байха газар — Чехельсотунай ордон тээшэ ошохо ябаһан СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный хани халуунаар амаршална байна.

Н. В. Подгорнотой хамта СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. М. Клычев, гадаадын экономическа харилсаануудай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. П. Козырев, СССР-эй оборонын министрэй орлогшо армиин генерал И. Г. Павловский Кабул ерэлсэбэ.

Венок табиба

КАБУЛ, майн 21. (ТАСС). СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, тэрээнтэй суг ябалсагшад Афганистанай гүрэнэй ба сэрэгэй элитэ ажал ябуулагша Мухаммед Надир Шахай Мавзолейдэ орожо венок табиба.

АФГАНИСТАНАЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР Н. В. ПОДГОРНОТОЙ УУЛЗАБА

КАБУЛ, майн 21. (ТАСС). СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный мүнөөдэр өөрынгөө бууһан Чехельсотунай ордондо Афганистанай премьер-министр ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Муса Шафиктай уулзажа бараалхаба. Уулзалга хани нүхэсэлэй оршон байдалда үнгэрөө.

КПСС-ЭЙ ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЬЭЭ, СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ БА СССР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЬЭЭ

Удаан саг соо үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр сэрэгэй элитэ ажал ябуулагша, совет бэлиг ехэтэй полководец, граждан ба эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта эдэбхитэй хабаадалсагша, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Советэй депутат, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Советскэ Союзай маршал Иван Степанович **Конев** 76-дахи наһандаа 1973 оной майн 21-дэ наһа бараба гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Советэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ — СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ — СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

КПСС-эй ЦК-да СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

КПСС-эй ЦК ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет ... жэ тогтообо:

1. Советскэ Союзай маршал И. С. Коневой ... лүүлгэ эмхидхэхын ... правительственна ... нимэ нүхэдһөө байгуу... Якубовский И. И. (тү... лэгшэ), Капитонов И. ... Смирнов Л. В., ... А. А., Баграмян И. Х., ... каленко К. С., Греков ... Промыслов В. Ф., ... ков М. С.

2. И. С. Коневые ... талмай дээрэ, Кремли... нада хүдөөлүүлхэ.

РСФСР-эй Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинууд...

ГОЁ ҺАЙХАН ҮНГЭТЭЙ, ЭЛДЭВ ЯНЗЫН БҮД ЕХЭЭР НЭХЭХЭ

Россин Федерациин предприятинууд жэлдээ хэдэн миллиард метр бүд нэхэжэ гаргадаг юм. 1972 ондо эдэ предприятинууд 320 гаран шэнэ продукци үйлэдбэрилэн гаргадаг болоһон байгаа. Эдэнэй олонхи шанарай гүрэнэй тэмдэгтэ хүртөө. Продукци худалдаха талаар түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

РСФСР-эй Верховно Советэй промышленностиин талаар комиссиин заседани депутат В. П. Прохоровой түрүүлэлгэ доро майн 18-да болоожо, эдэ баримтанууд дурдагдаһан байна. Текстильнэ промышленностиин доторой арга нөөсэ ашаглаха, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга ехэдхэхын тула алмалта, арьбалалта хэхэ асуудалые комисси зүбшэлбэ. РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин министр депутат Б. Н. Соловьев элидхэл, депутат Н. П. Морозов нэмэлтэ элидхэл хээ.

РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин министерствын ба тэрэнэй мэдэлдэ байдаг предприятинуудай ... мэридэ тохёолдоһон ... дунданууды зайсуулха ... хаха зууршалганууд ... дээрэ абтаһан тогтоол ... бии.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй, СССР-эй ... РСФСР-эй министерствын... дэй, албан зургаанууд... дэлмэрилэгшэд комисси... дэлмэридэ хабаадаһан ...

(ТАСС)

ТАРИЛГЫН ХАЛУУН ХАҺА

ХҮШЭР ТАРЯАН

Хуа тооһон соо нэгэ харагдажа, нэгэ үгы боложо ябаһан агрегадуудые харахадаа, алтан таряа ургуулха гээшэмнай амархан бэшэ гэжэ абаһаар лэ ойлгохоор байба. Нээрээшье хабарай хара һалхинда ходоро үлеэлгэжэ, халуун наранда хара хүлһэнэйнгөө адхартар шаруулжа, байгаалиин, сагай уларилай бэрхэшээлые нилээд дабажа, таряашаднай ороохо таряа ургуулна ха юм.

Илангаяа энэ жэлэй хабарай тарилга орёо бэрхэтэй, хагсуу хүйтэн уларилтай жэлдэ тохёолдобо. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагта май һарын эхеэр хабарай тарилгын эгээл түлэг эхилээд байтар гэнтэ хүйтэржэ, хоёр сүүдхэ соо саһа бордоһон шэдэлээд, хада, гүбээ, жалга жаhма, хүнхэр соогуур, посхоодой захаар метр зузаан хүр хүнгэрэг саһа хаяжархёо.

Теэд сагай уларил муу байба, саһа, бороо оробо гээд тарилгын хүдэлмэрине зогсоохо аргагүй ха юм. Эгээл мүнөө минута, час бүхэн үнэтэй. Газар хахалха гү, али үрэһэ тариха хаһа сагые нэгэшье үдэрөөр хожомдуулжа, газарай үнэтэй шииг нойтые дэмы алдаа һаа, ерэхэ намар олохон центнер ороохо таряан нилээд ехэ малай тэжээл дутуу абтаха бшуу.

Хэжэнгын аймагай алишье совхоздо ябахада, механизатор, таряашан бүхэнэй урдахи тон харюусалгатай зорилгоёо һайн ойлгожо, сагай уларилай тохёолдуулһан бэрхэшээлые дабажа гарахын тула тэдэнэрэй бүхы мэргэжэл шадабари, хүсэл эрмэлзэлээ гарган, һүни үдэрые илгаруулангүй хүдэлжэ байһаниинь элитээр харагдана.

Байгша ондо аймагай ажахынууд үшөө 5 мянган гектар шэнэ газар хахалжа, тэрэнэйнгээ ехэнхидэ тарилга хэхэ, тиигэжэ ороохо таряанай газарые үргэдхэхэ зорилго табинхай. Тиимэһээ хабарай эдэ үдэрнүүдтэ трактор, машинануудаар хэхэ ажал бүри ехэ болоо ха юм.

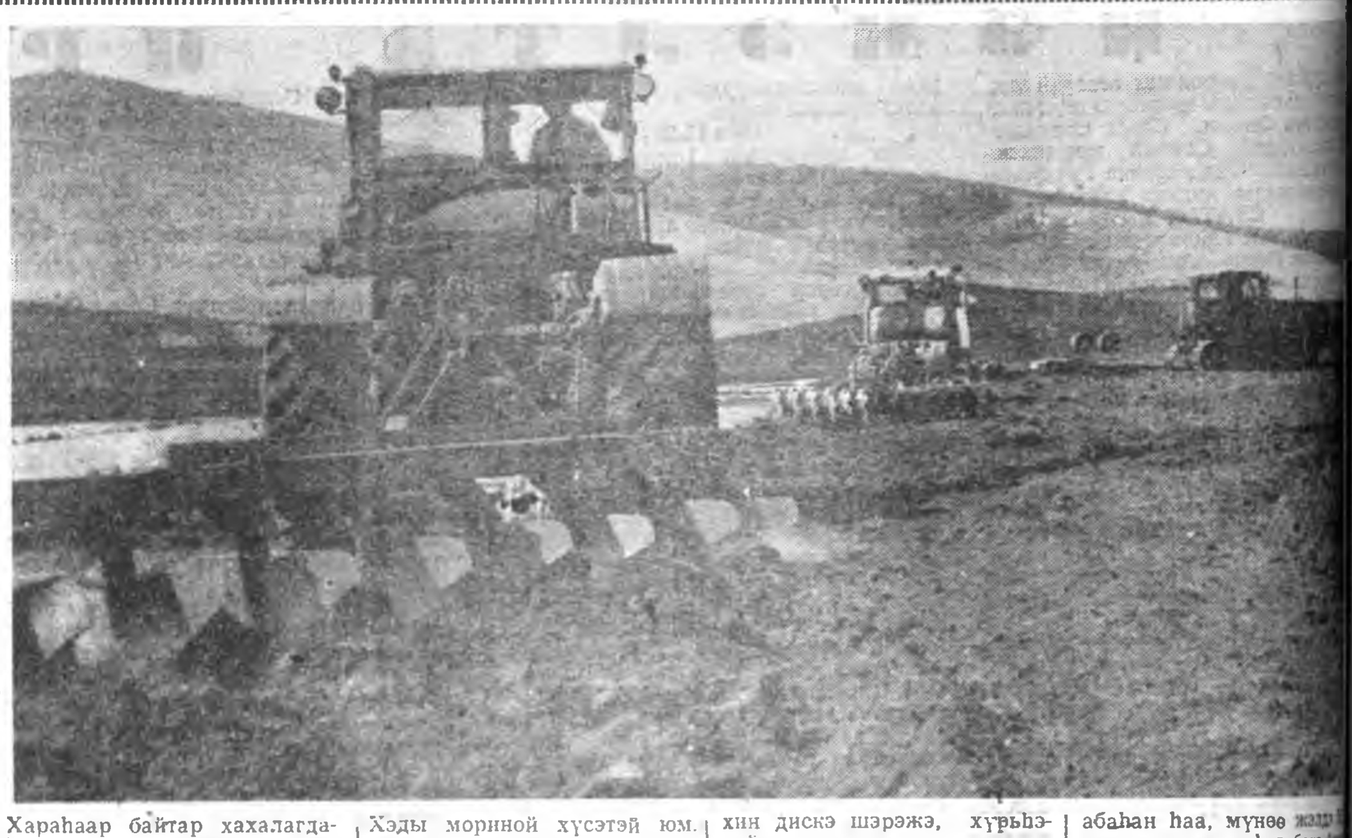
Тарилгаяа үргэдхөөшье гүйдэнь аргагүй. Ороохо таряанай ехээр хуряагдажа абтаал һаань, ажахынуудай экономико түргэн бэхижэхэ, адууһа малынь шэмэтэ тэжээлээр түйсэд хангагдаха, мяхан, һүн, ноохон ехээр абтаха байна.

— Хабарай эртын тарилгые болзор соонь түргэн дүүргэхын хажуугаар, үшөө шэнэ газар ехээр хахалха гээшэ тиимэшье хүнгэн бэшэ. Эндэ хүсэтэ тракторнууд, механизаторнууд олон хэрэгтэй болоно. Энээнние хараада абажа, «Сельхозтехникын» аймагай отделениин, мүн «Бурводстрой» трестын ПМК-гай механизаторнууд энэ талаар ажахынуудта ехэ туһа хүргэжэ байна. Эдэ предприятинуудай арбаад трактор «50 лет Октября», Худанай, Хэжэнгын, «Первомайский» совхозуудта ошоод, шэнэ газар хахална. Хамта 2000 гектар шэнэ газар хахалагдажа элдүүрилэгдээд, ехэнхинь таригдаад байна, — гэжэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Д. Ангархаев хэлэнэ.

Доодо Худанай «50 лет Октября» совхозой Аралда, Булагай эхиндэ шэнэ газар хахалжа байһан агрегадуудта хүрөөбди. Хэр угһаа хойшо хони, малай бэлшээри байһан сайбар шара хагдатай хоёр гүбээн хоорондуур нэмжыһэн талын дундуур һаяхан хахалагдаһан газар тэбхынэ. Тэрэнэй хоёр тээгүүр шэнэ татаһан загуунууд зурылдана.

«К-700» түхэлэй адар томо трактор хойноо найман анзаһатай плуг шагталанхай, мүндүүгаар зүдхэн, булар хүрьһэтэй газарые тооһо бурьяса урбуулан хахалжа ябана. Хахалхаһаа урид иишэ тиишэнь дискэ шэрэжэ, хүрьһэнэйнь дээрэхи хатууе отолжо, хэршэжэ үгэнэ. Удаа тээнь хахалхадань дэгнүүлнүүдыень анзаһануудай шаблаада хажуу тээшээ һэхэгдэн, зохидоор бутаржа унана. Тээ саананьүшөө хоёр — ДТ-75 болон «Алтаец» гэдэг Т-4 түхэлэй тракторнууд шэнэ газар хахалжа ябанад.

Хараһаар байтар хахалагдаһан газар үргэн болужол байна. Үдын наранай халуун хүндөөр зүдхэжэ ябаһан тракторай мотоорой халуун хоёрто нилээд хүлэрһэн нюураа аршаһаар тракторист Сокто Цыбанов кабина сооһоо газарта һүрэн бууна. Хахалһан газарайнгаа дэгнүүл хүлөөрөө үдьхэлжэ үзөөд, адха шорой абажа гартаа бажууна.

— Ёһоор лэ хүсэтэй газар даа. Одоол шэнисэшье ургахал байха. Хахалхань гайтайхан. Хүрьһэниинь хатуу, доро шулуун дайралдана. Анзаһаа үдэрэй хэдэн дахин һэлгэнэбди. Тиигээгүйдэ һайнаар хахалагдахагүй ха юм. Эндэ мүнөө жэлдэ шэнисэ таригдаха байһан дээрэһээнь түргэн хахалжа, элдүүрилжэл бэлэн болгохые оролдонобди. — гээд Сокто Цыбанов манда хөөрэнэ.

— Энэтнай шэнэ газар хахалал гэмэ трактор байна. Хэды мориной хүсэтэй юм. Халаан соо хэды гектар хахална гээшэбта? — гээд асуубабди.

— Тракторщье гомдолгүй һайн даа. Теэд мүнөө муу трактор, машина гэжэ үгы ха юм даа. Энэ «К-700» трактор 250 мориной хүсэтэй юм. Халаан соо 14—15 гектар шэнэ газар хахалналдеэ, — гэжэ тэрэ харюусана.

Саашань хөөрэлдэхэдэмнай, эндэ хүдэлдэг нүгөөдэ трактористнарынь: Дамдин Дондоков, Михаил Грабарь, Александр Легких, Доржо Цыбиков гэгшэд баһал халаанайнгаа даабарие үлүүлэн дүүргэдэг байба.

Шэнэ газар хахалагшадта хээрэнь халуун эдеэн асарагдажа үгтэнэ. Тракторнууд тань техническэ харууһан байра дээрэнь хэгдэдэг, тоһо, түлишэ таһалгаряагүй асарагдана.

— Шэнэ газарые хахалхынгаа урда тэндэнь хоёр дахин дискэ шэрэжэ, хүрьһэнэйнь дээрэхиие хэршэжэ үгэнэбди. Хахалһанайнгаа һүүлдэ дахин хүндэлэн дискэ, борной шэрэжэ, үшөө зөөлэрүүлээд, хүндэ катогоор нягтаруулан даруулнабди. Тиигэжэ хүрьһыень элдүүрилээд, мүнөө энэ 250 гектарта шэнисэ тараад байнабди, — гэжэ совхозой директор Д. Д. Дугаров хэлэнэ.

Тэрэшэлэн Орот нютагай отделенидэ Булагай эхин гэжэ газарта трактористнар Дмитрий Васильев Василии Пушкарев, Балдан Цыремпилов гэгшэд 100 гаран гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, шэнисын үрэһэ тарихаар бэлэн болгоо.

«50 лет Октября» совхоз байгша ондо 1200 гектар шэнэ газар хахалжа, шэнисэ, обёос, ешмээнэй тарилгые эрид үргэдхэжэ, түсэбһөө гадуур 1000 гектарта ороохо тариха, хэрбээ нёдондо гуша шахуу мянган центнер таряа абаһан һаа, мүнөө жэлдэ ... мянган центнерһээ бага ... таряа хуряаха зорилго...

Һүүлэй үедэ энэ аймаг... Боори, Худанай зүүн бэе ... ба нарһан гэжэ газарнуу... олон трактор шэнэ газар ... халжа байнхай. Совхоз... бүхыдөө 650 гектар шэнэ газар хахалагдаа. Тиигэжэ ... аймагай совхозууд хабар... тарилгые хаһа саг соо ... һайнаар дүүргэхын ... хүсэ ехэтэй шэнэ газар ... элдүүрилжэ, ороохо таря... малай тэжээл элбэгээр ... гуулжа абахын түлөө ... нэ.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Шэнэ газар хахалжа байһан трактористнар (зүүн гарһаа): Д. Дондоков, С. Цыбанов, М. Грабарь. 2. Хүсэтэ тракторнууд бүтэн газарай булар хүрьһэ урматайгаар хахалан ябанад.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА фото.

Буряадай АССР-эй 50 ЖЭЛ

НИИСЛЭЛ ХОТОЁО БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОЁЛ

КПСС-эй XXIV съездын хүтэлбэри шиидхэбэринүүдые болзорhоонь уридшалан дүүргэхын түлөө Буряадай ниислэл Улаан-Үдэ хотын ажалшад юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй түсэбүүдые богони болзорто дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Жэлэй эхинhээ хойшо городой промышленна предприятинууд түсэбөө нёдондой энэ үеынхитэй сагай хэмжээндэ 7,3 процентээр ехээр дүүргэжэ ябана. Түсэбhөө гадуур 4,5 миллион түхэриг промышленна продукци ашаглалгада үгтөө. Городой бүхы барилгын эмхинүүд болгогдоhон мүнгэеэ промышленна, ажаhуудалай ба соёлой барилгада аша үрэтэйгөөр хэрэглэнэ. Городой бүхы районой ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй нэгэдэхи квартальнай дүн гаргахада, Октябрьскэ районойхид түрүү hуури эзэлээ. ЛВРЗ-гэй, ТЭЦ-эй, 34 хүүргэ барилгын отрядай, нарин сэмбын фабрикын, локомотивна депогой, шэлэн заводой болон бусад предприятинуудай ажалшад ажалай hайн дүнгүүдые туйлаа. Имэ эмхидхэл hайтай, эдэбхи үүсхэлтэй коллективүүдэй түйлалтанууд түрэл Буряадайнгаа республикын 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтаха үндэhэ hуури олгожо үгэнэ.

«СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай, «Городууд, hуурин болон тосхонуудые сэсэрлигтэй, болбосон түхэлтэй болгохо талаар хоёр жэлэй соёлой добтолго соносхохо тухай» БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудые бэелүүлхын түлөө Улаан-Үдэ хотын ажалшадай депутадуудай районно Соведүүд, предприятинууд болон эмхи зургаанууд Улаан-Үдэеэ болбосон түхэлтэй, сэсэрлигтэй болгохо, hэргээхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тиигэбэшье республикын алтан ойн hайндэр болотор городто хэгдэхэ ажал ехэ. Энэ илангаяа барилгашадта ехэ хабаатай байна. Ушар юуб гэхэдэ, hайндэр болотор 31 мянган дүрбэлжэн метр барилгын талмай ашаглалгада үгтэхэ ёhотой. Тэдэнэй шухала заримыень тоолобол, Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсөөр оршодог уран зураг дэлгэн харуулха зал, «Турист» гостиница, Дээдэ-Онгостойн ипподром, «Байгал» гостиницые шэнэлэлгэ, БурАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионие заhабарилалга ба бусад харюусалгатай ажал хүдэлмэринүүд болоно. Городой барилгын эдэ участогуудта гэр баридаг комбинадай, Буряадай барилгын управлениин, «Востоксибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын № 397 поездын, БурАССР-эй коммунальна ажахын министерствын барилга-хабсаралгын трестын олон бригаданууд эршэтэй ажаллажа байнхай. Жэшээнь, республикын Верховно Соведэй депутат И. Ф. Шангинай хүтэлбэрилдэг Буряадай барилгын управлениин нэгэдэхи СМУ-гай бригада социалис мүрысөөнэй туг дээрэ үргэн хүдэлнэ. Имэнүүд түрүү коллективүүд олон.

Тиигэбэшье городтохи барилгануудые түргөөр дүүргэхэ, городоо болбосон түхэлтэй болгохо гэхэ мэтэ ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үгы гэхын аргагүй. Зунай дулаан үдэрнүүдые hайнаар хэрэглэжэ, городоо сэсэрлигээр баян, сэхэнүүд, сэбэр дардам үйлсэнүүдтэй болгохо талаар ехэ ажал ябуулагдаха ёhотой. Мүнөө ниислэл хотымнай гол hудаhан — Ленинэй гудамжа шэнэлэгдэжэ эхилээ. Энээндэ адляар үнинэй бусадшье үйлсэнүүд үргэдхэгдэхэ, шэнэлэгдэхэ, асфальтаар хушагдаха, тротуарнуудтай болгогдохо байна. Үйлсын хоёр хажуугаар таригдаhан модод хорёологдохо, будагдаха юм. Городой гэрнүүдэй үйлсэнүүд тээхи нюур тала үзэсхэлэн болгогдохо, автобусууд, трамвайнууд, таксинуудай тогтодог газарнууд заhагдаха, Үдын ба Сэлэнгын хүүргэнүүд заhабарилагдаха ёhотой. Ажалшадай амардаг газарнууд — пляжууд, сэсэрлигүүд сэбэрлэгдэхэ, шэнэлэгдэхэ байна.

Һаяхан тусхай комисси городой эмхи зургаануудай, предприятинуудай гаршагуудые, элдэб соносхолнуудые, магазинууд, кинотеатрнууд ба витринэнүүдые ябажа шалгаа. Тиихэдэ Октябрьска ба Железнодорожно районуудай магазинуудай, нииитын эдеэ хоолой газарнуудай витринэнүүд эбдэрэнхэй, зайн галаар гэрэлтүүлэгдэдэггүй, тэдэнние заhаха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Городой эмхи зургаануудай гаршагуудташье дутагдалнууд олон. Заримана йнь шэлнүүд түгдэрхэй, бэшэгүүдынь хуушарhан, буряад хэлэн дээрэ буруугаар оршуулагдаhан байха юм. Эдэ бүгэдые гуримшуулха хэрэгтэ городой предприятинуудhаа гадна, эмхи зургаанууд өөhэдөө хабаадаха ёhотой болоно. Городой нюур шарайн гуримтай, болбосон түхэлтэй байха талада зүбөөр, зохидоор таригдаhан модод, сэсэгүүд өхөхэн нүлөөлдэг лаб даа. Мүнөө үедэ городой үйлсэнүүдтэ 5—7 наhатай элдэб түхэлэй модод hуулгагдана. Энээнhээ гадна холо газарhаа дэгнүүлнүүдые, зэрлит hөөг бургааhануудые hуулгаха хүдэлмэри ябуулагдаха ёhотой. Эдэ хүдэлмэридэ городой олониитын hайн дураараа өөhэдөө хабаадаагүйдэ ехэ юумэн хэгдэхэгүй байна. Тиимэhээ Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городой Совет ажалшадые, hурагша залуу үетэнние энэ талаар эмхидхэгдэhэн ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень уряална. Мүн городто hуудаг хүн бүхэн сэсэрлигүүдэй, үйлсэнүүдэй hуулгамал модо мүшэрнүүдые, бүлэнсэгүүдые гэмтээлгэхэгүйн ба hайнаар харууhалхын түлөө оролдохо ёhотой гэжэ hанагдана.

Энэ хэрэгтэ эмхи зургаанууд ба тэндэ хүдэлдэг хүнүүдhээ гадна, гэрэй комитедүүд, үйлсын комитедүүд эдэбхитэй хабаадаха аабза гэжэ найдагдана. Энэ талаар Улаан-Үдын ПОШ фабрика (директорынь В. И. Шиганов) шадар, хүүгэдэйнь саад ба хүдэлмэришэдэйнь амардаг газарнуудта ехэ хүдэлмэри ябуулатдаа. Эндэ агроном А. В. Куделинагай хүтэлбэри доро олон жэлэй ногоонууд, сэсэгүүд, мүн элдэб сэсэрлигтэ модод, hөөг бургааhанууд олоор hуулгагдаа. Тус хүдэлмэри фабрикаа сэсэрлигээр хушаха гэhэн хүдэлмэришэдэй нииитын суглаанай баталhан түсэбөөр ябуулагдана. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ табан мянган элдэб янзын модод, 60 мянган үнгэтэ сэсэгүүд таригдаhан байна.

Сэхыень хэлэхэдэ, ПОШ-фабрика хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлтэ хүдэлмэридэ адли ажал ябуулга город доторо тиимэшье олон бэшэ гэжэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай, hургуулинууд болон институдуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ hануулха дуран хүрэнэ. Илангаяа институдууд, техникүмүүд городоо сэсэрлигтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха аргатай аад, оролдодоггүй байна. Үнгэржэ ерэхэдээ hуралсалайнь байшангууд, студентнэрэйнь байранууд шадарай тарималнууд гэмтээгдэшэдэг байха юм. Жэшээлэн хэлэбэл, Улаан-Үдын лесотехникум (директорынь нүхэр М. И. Попов) городой түб шадар оршодогшье hаа, hургуули шадараа нэгэшье модо hуулгаагүй зандаа.

Тарималнуудые харууhалхада уhан ехэ хэрэгтэй болодог. Улаан-Үдын горсовет мартын 28-hаа эхилжэ энэ хүдэлмэрие хинамжа дороо абанхай. Үйлсын, байрын гэрнүүд шадар таригдаhан мододые үглөөнэй 5-hаа 7 час хүрэтэр, үдэшэлэн 20-hоо 22 час хүрэтэр уhалха гэжэ тогтоогдонхой, үйлсын ба гэрэй комитедүүдтэ дуулгагданхай юм. Теэд уhалалгын түхеэрэлгэнүүдэй, уhа шэрэhэн машинануудай ерэхэдэ, зон гэрhээ гаража үгэдэггүй байна. Городой районно Соведүүдэй гүйсэдкомууд хамаг бүхы тарималнуудые харууhалха хэрэг эмхидхэхэ сэхэ уялгатай аад, үшөөл энэ уялгадаа халирхайгаар хандана гэжэ хэлэхээр. Энээнhээ гадна үйлсэнүүдые хамаха ба сэбэрлэхэ, хүн зоной байдаг гэрнүүдэй ара тала шадархиие сэбэр байлгаха гээшэ мүн лэ шухала аааб даа. Тиигэбэшье hалхинай болоходо хаягдаhан элдэб муухай саарhан, бог шорой үйлсэнүүд болон бусад нииитын газарнуудаар дүүрэшэдэг. Илангаяа худалдаа наймаанай, нииитын эдеэ хоолой предприятинуудай баазанууд, столовонууд болон магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд нарилха ёhотой. Жэшээнь, горжилуправлениин 2-дохи ба 5-дахи гэрэй управлениинүүдтэ, Буряадай барилгын управлениин ЖКО-до, мяха-консервын комбинадта, шэлэй заводто, хирпиисын заводто, гуталай фабрикада, хүдөө ажахын ба багшанарай институдуудта хабаатай газарнууд хододоо муухай байдаг. Тэндэ хүдэлдэг зүүн зониинь ариг сэбэрые мууса сахидаг, halan гэжэ шүүмжэлэгдэхэ ёhотой.

Городоо сэбэрлэхэ санитарна хоёр hарын соносхогдоhонhоо хойшо ариг сэбэрые сахиха хүдэлмэри hайжаржа байна. Энэ хүдэлмэридэ бүхы олониитэ олоороо хабаадажа, үйлсэнүүд, ажаhуудалай районууд, сэсэрлигүүд болон талмайнуудаа ариг сэбэр байлгадаг болохо аабза гэжэ найдагдана. Октябрьска районой Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсөөр оршодог 120 квартиратай № 22 гэрэйхид (гэрэйнь комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр С. А. Мункоева) hайн үүсхэл гаргаа. Тэдэнэр Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө гэрээ, гэр шадархи газараа сэбэр байлгаха, модо олоор тариха, балконуудаа үзэсхэлэн гоё болгохо гэхэ мэтэ уялгануудые абаад, амжалтатай дүүргэжэ байна. Энэ гэртэ ажаhуудаг айлнууд газаахияа ходо сэбэрлэдэг, тарималнуудаа уhалдаг, хэрэлсээтээ угаадаг юм. Гэр шадарынь 200 гаран элдэб модод, hөөг бургааhан таригданхай. Эдэнээ тэдэ гол түлэб үхибүүдээрээ харууhалуулдаг, уhалуулдаг hайн заншалтай. Эдэ ажал хүдэлмэридэ тус гэртэ ажаhуудаг Давыдовтан, Молтугуевтан, Орлеанскаятан, Дуберштейнтэн, Сараеватан, Цукановатан, Стародумовтан болон бусад айлнууд эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Городоо ариг сэбэр, болбосон түхэлтэй болгохо тухай иимэ дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ ушар юундэ гаранаб гэхэдэ, хэхэ ажал хүдэлмэримнай, усадхаха дутуу дундануднай үшөөл олон байна бшуу. Республикымнай 50 жэлэй ойн hайндэр болотор hара үлүүтэй саг үлэбэ. Энэ саг соо юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ бэелүүлхэ ажал хүдэлмэриеэ бүри түргэдхэхэ ба социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхэhээ гадна, городойнгоо ажалшадай ажаhуудалай хангалтые бүри саашадань hайжаруулха болоно гээшэбди. Городоймнай түхэл шарайн, ариг сэбэрэй, болбосон түхэлэй ямархан байhанhаа ажаhуугшадаймнай урма сэдьхэл, баяр баясхалан, эдэбхи үүсхэл сэхэ дулдыдаха байна ха юм. Тиимэhээ городой бүхы олониитэ, хүн зон республикынгаа алтан ойе ажабайдалай алишье талада эрхим амжалтануудаар угтаха аабза гэжэ найдагдана.

В. УБЕЕВ,
Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ТУҺАТАЙ БАЙГАА

Байгша оной февраль hарын эхеэр манай редакцида республикын ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха, худалдаа наймаанай, соёлой, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, 1972—1973 оной малай үбэлжэлгэ дээрэ хүдэлжэ ябаhан хүн зоной ажаhуудалай али бүхы эрилтэнүүдые хангалгын ябаса ба тэрэнние саашадань hайжаруулха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн юм. Хөөрэлдөөнэй дүнгөөр дурсагдагша эмхи зургаанууд ажал хүдэлмэриеэ hайжаруулха талаар шэнэ хэмжээ ябуулгануудые хараалhан байна. Тэрэнээ бэелүүлхын тула Буркоопсоюзай правлениин ябуулhан ажал хүдэлмэри тухай доро хэлэгдэнэ.

Мүнөө үедэ республикын кооперативна худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд мал ажалай 4559 гүүртэ, ферэмэ, отарануудта ажаллажа ябаhан 20 мянган колхозниигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдые хангана. Манай хүдэлмэрилэгшэд адаэртэ хэрэгтэй гар бүүрэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүд болоод элдэб hайн хубсаhа хунар, эд хүрэтэр абаашажа худалдадаг байна. Партиин XXIV съездын шиидхэбэрин ёhоор мүнөө ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгада тусгаар ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Энэ зорилгоёо эрхимээр бэелүүлхын, ажал хүдэлмэреэ саашадань hайжаруулхын тула Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд хододоо оролдожо байдаг. Шэнэ аргануудые хүдэлмэридөө хэрэглэхэ, анхарагдаагүй асуудалнуудые элирүүлхэ, бэелүүлэгдэхэ ёhотой зорилгонуудые тодорхойлхо талаар «Буряад үнэн» газетын редакцида үнгэрэгдэhэн хөөрэлдөөн ехэ туhатай байгаа hэн.

Тэрээнhээ бүри урдуур 1972 оной октябриин 9-дэ манай Буркоопсоюзай правлени малшадай эрилтэ хангалгые үнгэрэгшэ үбэлэй урда бүри hайжаруулха тухай тусхай тогтоол абаhан, олохон ябуулгануудые хараалhан юм. Тиигэбэшье редакцида болоhон хөөрэлдөөнэй hүүлээр автолавкануудые 107, ларегуудые 52, нарин тэргэ-повозконуудые ... хүрэтэр олошоруулhан байнабди. Автолавканууд түхэреэн маршрудаар замаа гарадаг. Тиихэдээ эгээл холын малшадта заабол хүрэдэг гуримтай. Райпогой, райпотребсоюзай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдhөө, малшадhаа бүридэhэн ... комисси автолавка бүхэнэй абажа ябадаг эд бараанай, эдеэ хоолой ассортиментые, графигаа, маршрутаа тэрэнэй хэр зэргэ сахидагые саг үргэлжэ харадаг байдаг.

1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ мал ажалай передовигуудые абалгые дээшэлүүлхын түлөө мал ажал дээрэ хүдэлжэ ябаhан ажалшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй Буряадай обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй тогтоолые дэмжэн, республикымнай потребкоопераниин хүдэлмэрилэгшэд малшадай ажаhуудалай али бүхы эрилтэнүүдые hайжаруулха талаар Буряадайнгаа республикын 50 жэлэй ойе угтуулан, өөhэдынгөө хоорондо мүн лэ социалис мүрысөө эмхидхэhэн юм. Энээнhээ гадна малшадые худалдаа наймаанай эд бараагаар, эдеэ хоолоор хангалгые hайжаруулха зорилготойгоор кооперативна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда конкурс соносхогдоо hэн.

Майн hайндэрнүүдэй урдахана тэрэнэй дүн гаргагдаа. Райпотребсоюз ба райпогой олохон эмхинүүд ажал хүдэлмэреэ hайжаруулhан байна. Буркоопсоюз нүүдэл наймаагаар түсэбөө гол түлэб дүүргээ. Конкурсын соносхогдоhонhоо хойшо 2383 мянган түхэригэй эд бараан, 7525 түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд малшадта худалдагдаhан байна. Сэлэнгын райпотребсоюзай, Хэжэнгын, Захааминай, Советскэ райпо нүүдэл худалдаа наймаа илангаяа hайнаар эмхидхээ. Гансахан тус организацинуудай хүсөөр малшадай 933 захил бэелүүлэгдэhэн байна.

Конкурсын дүнгөөр Сэлэнгын райпотребсоюзай автолавкын хүдэлмэрилэгшэд Г. П. Коломин, Г. Д. Тогочеев, Хэжэнгын райпогой автолавкын наймаашан А. Ц. Пинтаев, Захааминай райпогой автолавкын жолоошод С. С. Очиров, Д. Ж. Лубсанов, Советскэ райпогой жолоошон Н. Р. Кокорин гэгшэд түрүү hууринуудые эзэлээ.

Сэлэнгын аймагай малшадай дунда Георгий Петрович Коломин хүндэтэй болонхой. Энэ нүхэрнай 1-дэхи мүнгэн шанда хүртөө. Тус ажалдаа тэрэ дуршэлтэй болонхой, 22-дохи жэлээ хүдэлнэ. Нүхэр Коломинай автолавка 38 отарын, 5 гүүртын, hаалиин 4, гахайн 1 фермын малшадые хангадаг. Жэлэй эхинhээ хойшо бэрхэ автолавкашан 9 мянган түхэригэй эд бараа худалдаад ябана, дүрбэн hарынгаа түсэбые 125 процент дүүргээ.

Хоёрдохи мүнгэн шанда Г. Д. Тогочеев, А. И. Пинтаев гэгшэд хүртэбэ. Нүхэр Тогочеев Сэлэнгын совхозой малшадые 8-дахи жэлээ хангажа ябана. Тиихэ зуураа 350 мянган километр гаталаа, 36 отарын, 2 фермын, 4 гүүртын малшадые хангадаг. Дүрбэн hарынгаа түсэбые 106 процент дүүргэжэ, 8 мянган түхэригэй наймаа хээ. А. И. Пинтаев Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой бүхы малшадые хангадаг. Автолавкада тэрэ 1959 онhоо хүдэлнэ. Александр Иванович малшадай али бүхы захил бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэдэг, хүн зондо хүндэтэй.

Советскэ райпогой автолавкын жолоошон-наймаалагша Николай Романович Кокорин ажал хүдэлмэридөө ехэ харюусалгатайгаар хандадаг. Дүрбэн hарынгаа түсэбые 102,9 процент дүүргээ, конкурсын соносхогдоhонhоо хойшо малшадай хомор, олдохонь шухаг 29 захил бэелүүлжэ, 3,2 мянган түхэригэй наймаа хээ.

Нүхэр Кокориндо 3-дахи мүнгэн шан олгогдоо.

Үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ нииитын малай үбэлжэлгэ дээрэ хүдэлжэ ябаhан хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгые hайжаруулха талаар социалис мүрысөө эмхидхэхэ үүсхэл Захааминай райпогой хүдэлмэрилэгшэд гаргаа hэн. Аймагай Соведэй гүйсэдком тэдэнэй хараалhан ажал хүдэлмэриин түсэбые дэмжэhэн байна. Энэ аймагта комплексно хангалга ехэ дэлгэрэнхэй. Ажаhуудалай эрилтэ хангаха комбинадай, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, соёлой хүдэлмэрилэгшэд хамтаржа, нэгэ машинаар малшадта ошодог заншалтай. Аймагай автолавкануудай жолоошодой дундаhаа Санжа Санжеевич Очиров онсо илгардаг. 1968 онhоо тэрэ автолавкада хүдэлнэ. Мүнөө үедэ 55 гүүргэ, отара, фермын малшадые хангана. Гол түлэб Дэлахайн, Санагын совхозуудай малшадай дунда тэрэ ябадаг байна. Жэлэй эхинhээ хойшо дүрбэн hарынгаа түсэбые 109,5 процент дүүргээ.

Имэшүү эрхим hайнаар хүдэлдэг хүнүүд манай Буркоопсоюзай кооперативна худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта олон юм.

Эндэ үшөө шиидхэгдээгүй зарим асуудалнуудта, дутагдалнуудта анхарха хэрэгтэй гэжэ хэлэхэ байнаб. Хэрбээ тусгаар туулмагуудта хэгдэhэн, шагнагдаhан эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, hайн шанарай эд бараанай, элдэб үнэтэ эдлэлэй элбэг hаа, малшадай эрилтэ бүришье hайнаар бэелүүлэгдэхэ hэн. Гадна «Сельхозтехникын» нютагай организацинууд автолавкын машинануудые саг сооньзаhабарилха хэмжээ абаха ёhотой гэжэ hанагдана. Тиихэдэ колхозой правленинүүд, совхозой дирекцинүүд автолавкын машинануудые үбэлэй сагта гараждаа оруулдаг, хүдэлмэрилэгшэдтэнь амарха арга олгодог hаань, бүришье hайн hэн. Эдэ захяануудые илангаяа Хурамхаанай, Хяагтын, Түрхэнэй, Сэлэнгын аймагуудай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгахые хүсэгдэнэ.

Дутуу дундануудаа элирүүлэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлхэ байhанаа республикын кооперативна худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд мэдүүлнэ. «Буряад үнэнэй» редакцида болоhор хамтын хөөрэлдөөнүүд үе үе болоод үнгэрэгдэжэ байгаа hаа, hайн hэн гэжэ hанагдана.

Б. КУШЕЕВ,
Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

„ПИОНЕР“

Энэ хадаа ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй ба В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Бухэсоюзна пионерскэ организациин Центральна Соведэй нэрэhээ hарадаа нэгэ удаа хэблэгдэн гаргагдадаг хүүгэдэй журнал мүн.

«Пионер» 1924 оной март hараhаа гаража эхилhэн эгээл үнинэй эдир уншагшадай журнал юм.

«Пионер» журнал хадаа 50 шахуу жэлэй туршада улаан галстугта хүбүүд, басагадай хани нүхэрынь байха зуураа, тэдэнэй өөhэдынь, мүн наhатайшье хүнүүдэй ажал хэрэг тухай, манай газар дайда болон холын оронууд тухай, замбуулинай нюуса тухай, дайн байлдаанташье, энхэ амгалан сагтахи баатаршалга тухай, гайхамшаг ушаралта үзэгдэлнүүд тухай ходол хөөрэжэ байдаг гээшэ.

«Пионер» болбол үхибүүдтэ зорюулhан литературно-уран hайханай ялаа зүзаан журнал аааб даа. Тиимэ hэн туладаа өөрынгөө уншагшадые литературна геройнуудтай танилсуулдаг уг зорилготой. Маршак, Гайдар, Житков, Кассиль мэтэ hая зохёожо дүүргэhэн уран шүлэг, рассказ болон туужануудайнгаа гар бэшэг «Пионертэ» абаад лэ ерэдэг бэлэй.

Имагтал «Пионерэй» уншагшад Сергей Михалковой, Мария Прилежаевагай, Зоя Воскресенскаягай, Юрий Сотнигой, Владислав Крапивинай, Эдуард Корпачевой номуудые эхи түрүүлэн уншаhан байдаг шуу.

1973 оной хоёрдохи хахад жэлдэ В. Крапивинай «Всадники на станции Роса», Э. Корпачевой «Хвала гимнастерке» гэhэн туужануудые журнал толилхо юм. Надежда Константиновна Крупскаяда зорюулhан «Пароль — Надежда» гэжэ туужаяа З. Воскресенская бэшэжэ дүүргүүтэй байна. Тэрэ туужа «Пионер» абагшад уншаха байха.

«Пионер» журнал хоёрдохи хахад жэлдэ «Шадамар эзэдэй hургуули», «Тимурай бүхэсоюзна штаб», Уласхоорондын пионерэй клуб, «Нүхэр» болон мүн бусад гаршагуудаа үргэлжэлүүлхэ. Эрдэмтэд болон эрдэм наука тухай рассказууд үхибүүдэй өөрынгөө оюун ухаа баяжуулхадань, hуралсалаа эмхидхэхэдэнь ехэ туhалха байха гэжэ найдагдана.

Эдир шатаршадта, урилдагшадта, хоккеистнүүдтэ, санашадта, булгайр бүмбэгын нүхэдтэ, элдэб юумэнүүдые суглуулагшадта зорюулагдаhан бүлэгүүд мүн лэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Энэ журналда захил ямаршье hараhаа эхилэн хэжэ болоно. Журналай үнэ сэнгынь гурба hарада 75 мүнгэн, хахад жэлдэ—1 түх. 50 мүнгэтэ юм.

ТОБШО-ХОНООР

☆ **Георгий Иванович Романов** Захааминай аймагай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй жолоошоноор хори гаран жэл хүдэлhэн байна. Һаяхан нүхэр Романов жара наhатай болоходо, амаралтада гараба. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь үнинэй хүдэлмэришэние баяр ёhололой оршон байдалда үнэтэ бэлэг барюулан, удаан жаргал эдлэжэ ябахыень хүсэhэн байна.

Б. ШОЁНОВ.

☆ **Ципиканай** приискын **Уоикидай** участогай хүдэлмэришэд майн 15-hаа алта угаалгаяа эхилбэ. Участогай эрхим хүдэлмэришэд Валерий Силин, Василий Семенов гэгшэд бусадhаа түрүүлэн алта угаажа эхилбэ.

С. ДЖЕДЖУЛА.

Баунт.

АЖАЛША ХҮН АРАДТАА ХҮНДЭТЭЙ

ТБИЛИСИ. 1973 оной май hара мүнөө ябажа байна. Харин Тбилисиин Кировэй нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводой суута токарь, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Зураб Саралидзын ажалай календарь дээрэ түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй hүүлшын жэл оронхой. Үдэрhөө үдэртэ энэ хүмнай халаанайнгаа нормые 180 процентhээ доошо бэшээр дүүргэдэг.

Хайшан гэжэ Зураб Саралидзе ажалай иимэ үндэр бүтээсэ туйлана гээшэб гэhэн асуудал гарана.

— Миниин ажалда ямаршье нюуса байхагүй, — гэжэ Зураб Георгиевич хөөрэнэ. —Өөрынгөө мэргэжэлдэ дуратайб, ажалай минута бүхэнние хэрэглэн ажалладагби. Станогоо өөрөө зохёожо, үндэр бүтээсэтэй болгооб.

Найман жэлэй hургуулида, техническэ мэргэжэл олгодог училищида hурахадаа олоhон эрдэм мэдэсэмни мүнөө үеын хүдэлмэрышэн хүндэ арай бага байна гэжэ тэрэ мэдэрдэг болоходоо, Тбилисиин машина бүтээлгын техникумдэ hурахаяа оробо. Орёо чертеж уншаха, металл болбосоруулха технологи болон бусад олон юумэ мэдэжэ абаха хэрэгтэй болодог гээшэ. Зураб Саралидзе мүнөө Грузиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ политехническэ институдай студент болонхой.

Суута токарь хэдэн жэлэй туршада нэгэшье голодоhо гаргангүйгөөр ажаллажа ябана. Зураб Саралидзе «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэhэн хэдэн конкурсда илажа гараhан байха. Республиканска hүүлшын конкурсдо тэрэ жюриин түрүүлэгшэ байгаа.

Коммунист Саралидзе удха түгэлдэрөөр, hонирхолтойгоор ажаhууна. Тэрэ КПСС-эй XXIV съездын делегат байhан. Зураб Саралидзе СССР-эй Верховно Соведэй депутат hэн хадаа ехэ ажал хэдэг. Гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин гэшүүн нүхэр Саралидзе hаяхан Франци ошожо ерээ. Саралидзе нэгэшье гүйлтые, нэгэшье гомдолые анхарангүй орхидоггүй гэжэ республикадань хэлсэдэг.

Ухаалан зохёогшо, коммунис ажалай ударник, арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, заводой парткомой гэшүүн, депутат — иимэ олон тушаалтай хүнэй ажал ябуулганшье олон янза.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: түрүү токарь З. Саралидзе; техническэ мэргэжэл олгодог № 6 училищиин hурагшад завод ерээ. Тэдэнэр З. Саралидзын хөөрөөе анхаралтайгаар шагнана; З. Саралидзе Нана, Лия басагадтайгаа амаралтын үдэр сэнгэхээ гараад ябана. Нана наймадахи, Лия дүрбэдэхи класста hурадаг.

А. СААКОВАЙ фото.
ТАСС-ай фотохронико.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

БАРИЛГАШАДАЙ БЭЛЭГ

... хотын түхэл шарай бүри хубилжа, болбосон ... болоно. Тэндэ олон ... ратай байрын гэрнүүд, ... гээрэлэй барилганууд ... бодхоогдоно. Байгша ... түрүүшын үдэрнүүдтэ ... ажалшадай гэрнүүдтэ ... экранууд жаалараа hэн. ... түбтэ универмагай, ... барилга дүүргэгдэ... hаяхан ашаглалгада ... гдаба. Баяр ёhололой ... байдалда, олон хүнэй ... лтатайгаар универмаг ... ... байна. Городой Со... гүйсэдхэхэ комитедэй ... гшэ С. И. Климов лен... шалжа, эндэ сугларагш... шэнэ магазинда оро... уряна.

... соо ороходо hа... мүнөө үеын түхеэрэл... ээр хангагданхай. Тэн... гуталай, трикотажна, бу... галантерейн, оёдоhон хубсаhанай, үхибүүдэй нааданхайн таhагууд бии. Шэнэ универмагта 18 хүн хүдэлхэ юм. Универмагай хүдэлмэрилэгшэд ажалай түрүүшын үдэртэ hайнаар бэлдэhэн байгаа. Элдэб янзын эд бараан ехээр асарагдаа.

Магазиншье нээгдэжэ, худалдаа наймаан эхилшэбэ. Наймаашад, кассирнууд шадамар бэрхээр хүдэлнэ. Түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 31 мянган түхэригэй эд бараан ажалшадта худалдагдаhан байна гээд Хяагтын аймагай «Ленинэй туг» газетэ мэдээсэнэ.

СЭРЭГШЭ НЭРЭДЭЭ ХҮРЭМӨӨР

Агафья Антиповна Данцаранова 19 наhатайдаа сэрэгэй албанда мордожо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаhан юм. Тэрэ Забайкалиин фронтын бүридэлдэ оролсожо, империалис Японтой эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаhан юм гээд Ахын аймагай «Малшан» газетэдэ бэшэгдэнэ.

— Зенитчигүүдэй батальондо алба хээ hэм. Бултадаа залуухан басагад байгаабди. Албанай хүндэ хүшэршье hаань, тэрэниие дабажа гарадаг байгаабди, — гээд А. А. Данцаранова мүнөө хөөрэдэг.

Нүхэр Данцаранова дайнай hүүлээр түрэл нютагаа бусаа бэлэй. Һүүлэй арба гаран жэл соо аймагай хэлхээ холбооной узелда телефонисткаар ажаллана. Хүдэлмэридөө эрхим дүнгүүдые туйлажа, коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэhөөр үнинэй. Коллектив соогоо эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болоно.

Японие илаhанай түлөө, багша Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярай, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй, Илалтын 20 жэлэй медальнууд Агафья Антиповна Данцарановагай үбсүүе шэмэглэнэ. Тиихэдэ КПСС-эй Ахын райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй Хүндэлэлэй грамотанууд болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагданхай.

ВИКТОРИНАДА ИЛАГШАД

Республикын пионерэй эмхиин эмхидхэгдэhээр 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан викторина пионернүүдэй байшанда болобо гээд «Баргажанай үнэн» газетэ мэдээсэнэ. Аймагай пионернүүдэй эмхиин бүхы отряд ба дружинанууддта ойн баярай сборнууд болоо. Тэндэ октябрятанууд пионерэй зэргэдэ абтаа. Викторинада бэлдэлгын үедэ дайнай, ажалай ветеранууд тухай hонирхолтой материалнууд суглуулагдаа, эдир ленинецүүд түмэрэй хаядаhа суглуулhан, ажалшадай дунда ном тараалсаhан байна.

Пионернүүдэй байшангай совет болон аймагай газетын редакци викторинын дүнгүүдые hаяхан согсолбо. Аймагай Сувинска найман жэлэй hургуулиин Н. И. Кабашовой нэрэмжэтэ пионерэй дружина викторинада эрхимлэжэ, пионерэй горноор, Баргажанай дунда hургуулиин hурагшад Ирина, Марина Шабагороватан дурасхаалай бэлэгүүдээр шагнагдаха болоо. Сувинска hургуулиин ахалагша пионервожата С. Хамзина ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

ШЭФҮҮДЭЙ ТУҺАЛАМЖА

«Георгиевский» совхозой нэгэдэхи отделениин ажалшадта Хориин леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд шефскэ ехэ туhа хүргэдэг юм. Һүүлэй үдэрнүүдтэ тэдэнэр сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргалсана, hургааг отололсоно, hайжаруулагдаhан бэлшээри хорёололсоно. Екимовска гэжэ газарта хүдэлхэдөө, шефүүд нэгэ үдэрэй турша соо сабшалан дээрэ 55 тонно наг шэбхэ гаргаба гээд Хориин аймагай «Шэнэ Үдэ» газетэ мэдээсэнэ.

ПОЧТАЛЬОНУУДАЙ АЖАЛАЙ ДҮНГҮҮД

Захааминай аймагай хэлхээ холбооной узелай хүдэлмэрилэгшэд апрель hарада урагшатай hайнаар хүдэлжэ гараба. Һара соо тарифна олзо оруулха түсэб 100,2 процент, радиогой точконуудые олошоруулха түсэб—223, городто телефон олошоруулха түсэб—467, жэжэ хэрэгсэлнүүдые худалдаха түсэб 102,3 процент дүүргэгдэhэн байна гээд Захааминай аймагай «Ажалай туг» газетэдэ мэдээсэгдэнэ.

Советскэ Союзай аха дүүгэй туһаламжаар

АФГАНИСТАН. Кабулай политехническэ институт Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан байна. Энэ институт түрүүлэн дүүргэжэ гараһан мэргэжэлтэдэй баяр ёһолол һаяхан болоо.

Институт Кабул хотын районуудай нэгэндэ 60 гектар талмай газар эзэлдэг. Эндэ 1500 студент һурадаг. Лекци болон лабораторно хэшээлнүүдые үнгэргэхэ 78 аудитори, хамтын байра, стадионууд эндэ бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: студентнүүдэй хотын юрэнхы түхэл.

ТАСС-ай фотохронико.

ШУХАЛА ТУҺАЛАМЖА

Шуһаа үгэдэг хүн (донор). Шуһаар эмшэлдэг арга тухай мэдэдэггүй хүн мүнөө тон хомор ёһотой. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ һайн дураараа өөрынгөө шуһа үгэдэг байһан патриодууд—донорнууд тухай дурасхаал ахамад үеын хүнүүдэй сэдьхэлдэ һонирхон һанагдадаг байха. Тэрэ үедэ 5 миллион үлүүтэй хүн, ехэнхидээ эхэнэрнүүд, Эхэ ороноо хамгаалагшадай ами наһа абархын тулада өөһэдынгөө шуһа үгэдэг байһан юм.

Эмнэлгын шуһанай ба гемотологиин Ленинградай эрдэмшэнжэлэлгын институдай болон тус хотын Улаан Хэрээһэнэй комитедэй үүсхэлээр түлөөһэгүйгөөр шуһаа үгэхэ гэһэн донорнуудай патриотическа хүдэлөөн 1957 ондо эхилһэн байна. Энэ хүдэлөөн бүхы орон доторнай үргэнөөр дэлгэржэ, залуу үетэниие олоор хабаадуулба. Тиигэбэшье, амгалан сагай үедэ донорнуудай иимэ ехэ шуһан хэндэ хэрэгтэй юм гэһэн асуудал гарадаг байха юм.

Манай ороной эмнэлгын газарнуудта шуһанай ехээр хэрэглэгдэдэг болоһон шалтагааниие тайлбарилжа болохо. Тэрэнэй эгээл гол шалтагаан гэбэл, больницануудай тоо олошороо, үбшэнтэниие шуһаар эмшэлхэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо гэхэ гү, али операцида ороһон хүнүүдтэ шуһа нэмэжэ үгэхэ хэрэг гарана.

Мүн донорнуудай шуһанай ехээр хэрэглэгдэдэг болоһон ушар хадаа үбшэнтэнэй шуһантай тэрэниие холижо, шуһанай ябасые хэмэл аппарадаар гүйлгэдэг эмнэлгын шэнэ арга хэрэглэдэг болоһонтой холбоотой юм. Шуһаар эмшэлдэг эдэ шэнэ арганууд болбол һая болотор эдэгэхэгүй үбшэн гэжэ тоологдодог байһан зүрхэнэй порок гэхэ мэтэ хүндэ үбшэниие аргалха үндэһэ һуури болонхой.

Аппарадай хүсөөр шуһанай ябаса түргэдхэн, зүрхэндэ хирургиин нэгэ операци хэхэдэ 5-һаа 9 литр хүрэтэр шуһан хэрэглэгдэнэ.

Шуһанай нюусые элирүүлжэ, эмшэлгэдэ тэрэниие хэрэглэхэ арга олоһон эрдэмтэдтэ, мүн һайн дураараа шуһаа үгэдэг хүнүүд — донорнуудта ажалшад баяр баясхалан хүргэнэ. Донорнуудай шуһагүйгөөр эрдэмтэдэй түйлалтанууд хүн зондо аша туһа үгэхэгүй байна.

М. БАЛЬЖАНОВА,
Улаан хэрээһэнэй бүлгэмэй республикын комитедэй инспектор.

БЕЛГРАДАЙ РИНГДЭ ХЭД ГАРАХАНЬ БЭ?

(Боксоор суглуулагдамал командын гэшүүд Европын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөнэй урда тээ)

Байгша оной июнь һарын эхээр Белград хотодо боксоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө XX мүрысөөн эхилхэнь. Белград хотодо (Югослави) үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаһан Европын боксёрнуудай 22 чемпион боксдо дуратайшуулай дэлхэйн түрүүшын наадanda сентябриин 17-21-нэй үдэрнүүдтэ хабаадалсахань.

Манай ороной боксёрнуудай суглуулагдамал командые шэнэ тренер, 37-той Юрий Родоняк хүтэлбэрилнэ. Тэрэ урдандаа мэдээжэ боксёр. Римдэ үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадanай мүнгэн медаляар шагнагдаһан намтартай. Юрий Родоняк гэнтэ тренерээр томилогдоо бэшэ, харин үнгэрэгшэ жэлдэ манай боксёрнуудай Олимпиин наадanай команда бэлдэлсэһэн, бүридхэлсэһэн байгаа. Тиихэдэ тэрэнэй һургаһан Вячеслав Лемешев Мюнхенэй ринг дээрэһээ алтан медальтай бусажа ерээ һааб даа.

— Би ороной суглуулагдамал командые залуу боксёрнуудаар һэлгэжэ байха үедэ бэе дээрээ даажа абаба гээшэб. Сэхыень хэлэхэдэ, манай команда һайн бэлдэхэлтэй. Тиимэһээ Европын, мүн боксдо дуратайшуулай дэлхэйн нааданууд дээрэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлэлсэхэ бэзэ, — гэжэ Юрий Родоняк хөөрэнэ.

Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг нааданууд дээрэ СССР-эй суглуулагдамал команда нэгэнтэ бэшэ һайн амжалта туйлаа юм. Жэшээнь, 1963 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай командын арбан боксёр бултадаа түгэсхэлэй наадanda хабаадалсаха болоо һэмнай. Тиихэдэ эдэнэр зургаан алтан, дүрбэн мүнгэн медаль абаһан байгаа. Мүн Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө 1965 ондо Берлиндэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай боксёрнууд наадагдаһан арбан медальнуудһаа наймаң алтыень абажа ерээ.

Ороноймнай суглуулагдамал команда Олимпииншье наадануудта хабаадалсахадаа, һайн амжалтатай ерэдэг байһан. 1952 онһоо гэхэ гү, али Хельсинки хотодо үнгэрэгдэһэн наадanһаа эхилээд, СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд Олимпиин наадануудай дээдын 12 шагналда хүртэһэн, тусхайта бэшэ наадanda командаараа хабаадалсахадаа нэгэнтэ бэшэ илажа гарадаг байһан юм.

1973 ондо совет боксёрнуудай команда хэр бэлэдхэлтэй гээшэб?

Хүнгэншэг, дундуурхи шэгнүүртэй боксёрнуудай дунда бэлэдхэл һайнтай спортсменүүд олон. Хүнгэншэг шэгнүүртэн сооһоо командын бүридэлэй кандидадууд—Олимпиин наадanай чемпионууд Валерий Соколов (Мехико, 1968 он), Борис Кузнецов (Мюнхен, 1972 он) гэгшэд болоно. Эдэ хоёр боксёрнууд уласхоорондын ринг дээрэ һайн мэдээжэ болонхой. Хоюуландаа 26 наһатай. Нааданай баян дүршэлтэй болоһон боксёрнууд.

Хоёрдохи дунда шэгнүүртэн соо манай ороной боксын арһан бээлэйн ёһотой мастернуудтайбди. Урдандаа энэ шэгнүүртэ наадаһан Олимпиин наадanай чемпионууд Геннадий Шатков, Валерий Попенченко, Европын чемпион Владимир Тарасенков болон бусад. Мүнөө энэ шэгнүүртэ арсашагүй эрхим боксёр—Олимпиин наадanай чемпион Вячеслав Лемешев болоно.

Нэгэдэхи дунда шэгнүүртэн сооһоо ороной мэдээжэ боксёрнууд, Олимпиин наадanай чемпион Владимир Енгибарян, 1964 ондо Токиогой Олимпиин наадanай мүнгэн медальда хүртэһэн Евгений Фролов, Европын чемпионууд Алонз Туминьш, Валерий Фролов, мүнөө бусадай дундаһаа 1972 ондо СССР-эй чемпион болоһон, Москвагай студент Анатолий Камнев, 1971 ондо СССР-эй арадуудай зунай спартакиадада шүүжэ гараһан Ереванай студент Сурен Казарян гэгшэд онсо шалгарна. Эдэ хоёр боксёрнууд һайн добтолго, техникын хажуугаар, нокаудта оруулдаг шанга гартайнууд юм.

1973 ондо үнгэргэгдэхэ Европын түрүү һуури эзэлхэ наадanай урда тээ нэгэдэхи дунда шэгнүүртэн соо наадаһан 22-той Эрхүүгэй студент Леонид Шапошников СССР-эй экс-чемпион Олег Толковые нокаудта оруулжа шүүһэн байна. Шапошников ринг дээрэ шадамар бэрхээр добтолдог гуримтай.

Бусад шэгнүүртэдэй дундаһаа суглуулагдамал командада абтамаар боксёрнууд гэхэдэ, Владислав Засыпко (нэгэдэхи хүнгэншэг шэгнүүртэй), Василий Соломин (эгээл хүнгэн шэгнүүртэй), Геннадий Доброхотов (хүнгэн шэгнүүртэй), Николай Анфимов (хүндэшэг шэгнүүртэй), Игорь Высоцкий (хүндэ шэгнүүртэй) гэгшэд.

Боксернууд Василий Соломин Николай Анфимов хоёр залуунуудшье һаа, уласхоорондын наадanda хабаадалсаһан байна. Эдэнэр эдиршүүлэй дундаһаа Европын чемпионууд, Мюнхенэй Олимпиин XX наадanda хабаадалсаһан байха юм.

Соломин — СССР-эй спортын мастер, Анфимов уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастер.

Мүн Владислав Засыпко наһаар залуу. Тэрэ 1971 ондо эдиршүүлэй дундаһаа СССР-эй чемпион болоһон. Үнгэрэгшэ жэлэй үбэл Засыпко оронойнгоо суглуулагдамал командада оруулагдажа, США-да үнгэргэгдэһэн наадanda хоёр уулзалгадань шүүжэ гараһан.

Геннадий Доброхотов — 1972 оной СССР-эй чемпион, Мюнхенэй Олимпиин наадanda хабаадалсаа һэн.

Хүндэ шэгнүүртэй Игорь Высоцкий үнгэрэгшэ жэлдэ эдиршүүлэй дундаһаа оронойнгоо чемпион болоо һэн. Тэрэ мүнөө 90 килограмм шэгнүүртэй, үндэрынь 187 сантиметр.

Хоёр жэлэй урда тээ Мадрид хотодо Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн һүүлшын мүрысөөндэ социалис оронуудай зургаан — Румын, СССР, Венгри, Польшо, ГДР, Югославиин команданууд түрүүшын зургаан һуури эзэлээ бэлэй. Эдэ оронуудай команданууд арбан алтан, арбан мүнгэн медаль абаһан байгаа. Харин капиталис оронуудай—Испаниин, ФРГ-гэй команданууд нэгэ алтан, нэгэ мүнгэн медаль абаһан юм.

Мэргэжэлтэдэй багсааһанай ёһоор, Белградта үнгэргэгдэхэ наадanda командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ социалис оронуудай боксёрнууд муу бэшээр тулалдаха зэргэтэй. Зүгөөр зарим шэгнүүртэнэй дунда Великобритани, Турци, Франци, Испани, ФРГ-гэй боксёрнууд гайтай байжа магад.

Нэгэтэ Белградта үнгэргэгдэһэн наадanda совет ороной боксёрнууд амжалтатай байһан юм. 1961 ондо Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө тэндэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай боксёрнууд табан алтан медаль абажа, командаараа түрүү һуури эзэлээ һэн. Арбан хоёр жэл үнгэрһэн хойно дахинаа энэ хотодо зарлагдаһан боксёрнуудай наадан манай ороной спортсменүүдтэ азатай байжашье магад.

БОРИС ОЛЬШЕВСКИЙ,
СССР-эй спортын мастер, АПН-эй спортын шэнжэлэгшэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БОНН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ, БАРУУН ГЕРМАНИИН ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

ТАСС

Эндэхи университедэй дэргэдэхи парк соо табигдаһан хүсэтэ радиодинамигуудһаа совет дуунууд зэдэлжэ, Хофгартен дээгүүр холуур таран сууряатана. Зунай наранай хурса элшэ, улаан тугууд, транспарантнууд баярай оршон байдал гэршэлнэ. «Советскэ Союзтай хани барисагаа бэхижүүлхын түлөө, Европодо аюулгүй байдал хангахын түлөө, манай ороной аша туһада эб найрамдал тогтоохын түлөө» гэһэн уряа лозунг доро олоной хабаадалгатай манифестаци Боннской университедэй районд — Хофгартенда болобо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Бонндо ерэһэндэ зорюулжа, ФРГ-гэй демократическа партинууд, эмхинүүд митинг эмхидхээ.

50.000 тухай хүн — коммунистнууд, социал-демократууд, фашизмда эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадагшад, профсоюзуудай залуушуулай эмхинүүдэй гэшүүд университедэй урда талада үнгэргэгдэһэн митингдэ, Бонной үйлсэ гудамжануудта болоһон демонстрацида хабаадаһан байна. Федеративна Республикын промышленна ехэ ехэ түбүүдэй — Дортмундын, Ганноверай, Мюнхенэй, Нюрнбергын, Гамбургын ажалшадай түлөөлэгшэд манифестацида хабаадаа.

«Хани барисаан, нүхэр Брежнев!», «ФРГ-гэй хүдэлмэришэд совет ханинараа амаршална», «Советскэ Союзтай хани барисаатай байхын түлөө Рурай ажалшад тэмсэнэ» гэжэ транспарантнуудта немец, ород хэлэнүүд дээрэ бэшээтэй.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр манайда ерэлгэ эб найрамдалай ба түгшүүрил һулаpуулгын хүсэнүүдэй манай орон дотор илажа байһые гэршэлнэ гэжэ ГКП-гэй түрүүлэгшэ К. Бахман, митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Советскэ Союзтай хани ёһоной харилсаа тогтоолго манай ажалшадай аша туһада харюусана. Федеративна Республикада амжалтатай һайнаар аяншалхыень совет айлшандаа хүсэнэбди.

Л. И. Брежнев Федеративна Республикын гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай уулзажа хөөрэлдэхэдөө, ФРГ-гэй, Советскэ Союзай хоорондохи политическэ, худалдаа наймаанай, соёлой харилсаа холбоо бэхижүүлхэ аабза гэжэ найдажа байһанаа митинг дээрэ үгэ хэлаһэн хүнүүд мэдүүлбэ.

БОНН

ГКП-гэй правлениин президиумэй мэдүүлгэ

ТАСС

Экономическа, промышленна ба техническэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай хэлсээндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, ФРГ-гэй Федеральна канцлер В. Брандтын гараа табиһан ушарые Германиин Коммунис партн халуунаар амаршална. Советскэ Союзай, Германиин Федеративна Республикын хоорондохи харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ хүсэл эрмэлзэл эндэ элеэр харагдана гэжэ ГКП-гэй правлениин президиумэй эндэ тараһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзтай экономическа харилсаа тогтоолго, худалдаа наймаагаа үргэдхэлгэ хоёр ороной хоорондохи хани хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөхэ арга олгохо гээд найдажа байһанаа ГКП мэдүүлбэ.

ЕВРОПОДО БАТА ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАНГАХЫН АША ТУҺАДА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошолго Европодохи хэрэгүүдэй шэнэ шатын эхин, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо политикын илан мандалга болоно гэжэ дэлхэйн хэблэл тоолоно. Советскэ Союзай, ФРГ-гэй хоорондохи экономическа, соёлой харилсаа холбоо хүгжөөхэ бата бэхи үндэһэ һуури табиһан хэлсээнэй Бонндо баталагдаһан ушарта газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна. Советскэ Союзай эб найрамдалта программын бэелһэнэй ашаар баталагдаһан эдэ хэлсээнүүд зүүнэй ба баруунай оронуудай хоорондохи түгшүүрил һулаpуулха шэнэ арга боломжо нээнэ гээд газетэнүүд тэмдэглэнэ. Мүнөө Л. И. Брежневэй Бонндо хэжэ байһан хөөрэлдөөнүүд имагтал хоёр ороной бэшэ, харин бүхы дэлхэйн оронуудай аша туһада харюусана гэжэ дэлхэйн хэблэл бэшэнэ.

«Л. И. Брежневэй Рейнэй ниислэл хотодо ерэлгые үргэн ниитэ ажалшад халуунаар һайшаана,— гэжэ Баруун Германиин «Вестфелише рундшау» газетэ бэшэнэ. — Һайн харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ арга хоёр талада бии».

«Советскэ Союзай, Баруун Германиин хөөрэлдөөнүүд Советскэ Союзай залан сэхэ политика бэелүүлһэнэй, уласхоорондын оршом соо социалис оронуудай ниитэ нэгэн ажал ябуулга хэһэнэй ашаар Европодохи политическэ байдалда һайн хубилалтанууд хэгдэжэ байна гэжэ гэршэлнэ», — гээд, «Работническо дело» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Бонндо баталагдаһан хэлсээнүүд айхабтар шухала удха шанартай гэжэ «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ.

«Харилсаа холбооной ба хэлсээнэй үе саг», «Үгээ хүсэд ойлголсолгын түрүүшын аша үрэ» — гэһэн гаршагууд доро Бонноо абтаһан мэдээсэлнүүд Югославиин «Борьба», «Политика» газетэнүүдтэ тунхаглагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ФРГ-дэ ошолго Европо түбиин оршон байдалда түүхэтэ удха шанартай гэжэ Парижай «Монд» газетэ бэшэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ФРГ-дэ хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэлгын гол үрэ дүн баруунай ба зүүнэй гүрэнүүдэй хоорондохи түгшүүрил һулаpуулга болохо байна гэжэ Швециин политическэ шэнжэлэгшэд нэгэн һанаалтайгаар тэмдэглэнэд.

Советскэ Союзай, ФРГ-гэй хоорондо экономическа хэлсээ арбан жэлэй болзороор баталһан ушарые «Нью-Йорк таймс» газетэ шэнжэлхэдээ, энэ документ техническэ мэдээсэлнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые, технологи андалдан абалсаха арга олгохо байна гэжэ бэшэнэ.

Бонндо баталагдаһан документнүүд ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгодо бата бэхи үндэһэ һуури табина гэжэ Японой «Асахи» газетэ тэмдэглэнэ.

Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалга хэхээ ФРГ-дэ ошоод байһан ушараар хүгжэжэ байгаа оронуудай хүн зон ехээр һонирхоно. Бонндо баталагдаһан гурбан хэлсээн харилсаа холбоо хүгжөөхэ байна гэжэ Индиин «Стейтсмен», Сенегалай «Солей» газетэнүүд бэшэнэ.

(ТАСС).

КАБУЛ

Аша үрэтэй харилсаа холбоон

ТАСС

1972—1977 онуудта Афганистанда түсэбтэ дүрбэдэхи табан жэлэй экономическа түсэб бэелүүлхэ үедэ экономическа ба техническэ харилсаа холбоо байгуулха тухай СССР-эй правительствын, Афганистанай правительствын хоорондохи хэлсээ эсэслэн баталха грамотануудые андалдан абалсалгын баяр ёһолол эндэ болобо. 1972 оной июлиин 11-дэ Москвада энэ хэлсээндэ гар табигдаа һэн.

Энэмнай совет-афган харилсаа саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болохо СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный албанай хэрэгээр Афганистанда ерэхын урда тээхи гайхамшаг хэрэг болобо гэжэ Афганистанай ниитэ-политическэ департаментын генеральна директор А. Вахед Керим, эсэслэн баталалгын грамотануудые андалдан абалсаһанай һүүлээр мэдүүлээ.

Советскэ Союзай, Афганистанай элдэб харилсаа холбоон хоёр ороной хоорондохи техническэ, экономическа, худалдаа наймаанай ехэ барисаатай байһые гэршэлнэ гээд А. В. Керим тэмдэглэбэ. Хүгжэлтын түсэбүүдээ дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ туһа хүргэһэнэйнь түлөө Афганистан Совет правительствада баяр хүргэнэ.

ВАШИНГТОН

США-гай президентын хэлэһэн үгэ

ТАСС

«Һүүлэй жэлнүүдтэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалха арга боломжо нилээд үргэдөө», — гэжэ США-гай президент Р. Никсон, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үдэртэй дашарамдуулан, үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Энэ жэлдэ уласхоорондын эб найрамдалда, харилсаа холбоондо шухала удха шанартай хэдэн хөөрэлдөөнүүдые хэхэ байнабди гэжэ президент хэлэбэ.

Жэл урда тээ Москвада эхилһэн совет-американ харилсаагаа үргэлжэлүүлхын тула дүрбэн долоо хоноод, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев уулзалгануудые үнгэргэхээр Америкэдэ ерэхэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Стратегическэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорооохо, худалдаа наймаагаа үргэдхэхэ ба бусад асуудалнуудаар совет хүтэлбэрилэгшэдтэй һанамжануудаа хэлсэхээр бэлэмди.

Хитадтай харилсаагаа США һайжаруулжа байна гэжэ Никсон саашадаа хэлэбэ. Мүнөө харилсаа холбооной саг үргэлжын бүлэгүүдые Пекиндэ, Вашингтондо хоёр орон нээжэ байна.

Экономикын, финансын асуудалнуудаар Холбоото Штадууд Баруун Европын оронуудтай, Японтой шухала хөөрэлдөөнүүдые хэхэ байна гэжэ Р. Никсон тэмдэглээ.

«Дэлхэй дээрэ зонхилхы үүргэһээ США хэзээдэшье арсаха ёһогүй» гэжэ шалтаг барин, сэрэгэйнгээ хүсэ шадал американ правительство хүгжөөхэ хараатай гэжэ президент дахин мэдүүлбэ.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Хэды бороо хуратай байгаашье һаань, Камбоджын олон районуудта патриотическа хүсэнүүдэй ба пномпениин сэрэгүүдэй хоорондо шанга байлдаанууд болоһоор үргэлжэлһөөр.

Пномпениие ороной эрье шадарай районуудтай холбодог 4-дэхи харгы зүбшөн, Кампонгспа хото шадар шанга тулалдаанууд болоно.

Камбоджын ниислэл хотоһоо урдуур 40 километртэ байдаг Трамкхнар хото шадар һараһаа үлүүтэй саг соо байлдаанууд замханагүй. Хүрээлэлгэдэ ороһон пномпениин армиин гарнизондо американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд саг үргэлжэ дэмжэлгэ туһаламжа үзүүлнэ.

Харин информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Камбоджын сүлөөлэгдэһэн районуудые американ авиаци 100.000 дүүлигээр бомбодоно. Һүүлэй гурба һарын турша соо американ авиаци 100.000 тонно бомбо Камбоджодо хаяһан байна. Амгалан кхмер зоной дунда алуулһан хүнүүд олон.

ХАНОЙ. (ТАСС). Кхмерскэ информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 16—17-до Тонлебет хото шадар болоһон байлдаануудай үеэр Камбоджын сүлөөлэлгын хүсэнүүд дайсанай 400 шахуу солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан байна.

ПАРИЖ

Помпиду Хиттэй хөөрэлдэбэ

ТАСС

Албанай хэрэгээр эндэ ерэһэн Англиин премьер-министр Э. Хит президент Ж. Помпиду хоёрой хөөрэлдөөнүүд майн 21-дэ Парижда эхилбэ.

БЕЛГРАД

Уласхоорондын хүдөө ажахын яармаг

ТАСС

Продукциин эрхим һайн шанарай түлөө барюулагдаһан мянга гаран алтан, мүнгэн, бронзо медаль, олон миллион динарай хэлсээнүүд — Югославиин Нови-Сад хотодо эмхидхэгдэһэн уласхоорондын хүдөө ажахын дүшэдэхи яармагай дүнгүүд иимэ. Дэлхэйн гушан ороной, тэдэнэй дунда Советскэ Союзай 1400 предприяти, фирмэ энэ яармагта хабаадаһан байна.

Хүдөө ажахын һалбариин амжалта түйлалтануудые үргэнөөр харуулгада ехэ туһа нэмэри хэһэнэйнь түлөө СФРЮ-гэй президент И. Броз Тито хүдөө ажахын яармагые «Арадай үмэнэ габьяатай байһанай түлөө» гэһэн орденоор шагнаа.

Ой тайгаяа галай аюулһаа хамгаалха

Ой тайгада гараһан түймэр арадай ажахыда ехэхэн хохидол ушаруулдаг. Түймэртэ абтажа муудаһан модон хорото хорхой шумуулай үүр болодог. Тиигэжэ олоороо үдэһэн хорхой шумуул нэлэнхы үргэн тайгын ногоон модондо хоро хүргэдэг байха юм.

Тайгада гал түймэрэй аюулта хойшолонгой тохёолдохогүйн тулада ой модо һэргылэн сахиха асуудалда гол анхаралаа хандуулха шухала. Республикымнай ой модоной ажахын министерство, совет болон ажахын органууд ой тайга соо түймэрэй һүжэрэлгые һэргылхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Гал аюулһаа һэргылхын тулада ой модые зурууд болгон самсаал сабшагдана, түймэрэй гараһан ушарта ой соогуур ябаха харгы саргагдана. Гал түймэр химическэ аргаар унтарааха станцинууд байгуулагдана. Агаарһаа болон газар дээрэһээ хинан хаража байха харуул табигдана.

1972 оной хабар-зундаа һалхитай, хуурай уларилай тогтоһон байгаашье һаа, 1971 онойхитой сасуулхада гал түймэртэ эзэлэгдэһэн талмай дунда зэргээр 11,4 процентээр бага болоһон байна. Байгалай, Баргажанай, Дээдэ-Баргажанай, Хурамхаанай, Ангарай, Мухар-Шэбэрэй ой модоной ажахынууд 1972 ондо ой модо түймэрһөө хамгаалха хүдэлмэридөө һайн үрэ дүн туйлаа. Гэбэшье республикын зарим аймагуудта үнгэрэгшэ жэлдэ түймэртэй тэмсэхэ хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэһэн байна. Илангаяа Захааминай, Сэлэнгын аймагуудта ой тайгада гараһан түймэр унтараахын тулада хүнүүд болон техникэ саг болзор соогоо эльгээгдээгүй, тайга соо түймэр табиһан зэмэтэ хүнүүдые элирүүлхэ, тэдэнэрые харюусалгада хабаадуулха хэмжээн абтаагүй һэн.

Городой хүн зон жэл ерэхэ бүри олошорно. Тиимэһээ ажалшад тон олоороо ой тайга гарагта амарна, спортын мүрысөөнүүдые үнгэргэнэ, аяншалгада гарана. Хүн зоной хубиин авто-мототранспортын олошорһон, неделидээ хоёр үдэрэй амаралтын тогтоогдоһон, ажаһуудалай һайжарһан дээрэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ хүнүүд ой тайгын сэнгэлигтэ олоороо ошожо амардаг болонхой. Теэд ой тайгада гараад байхадаа зарим хүнүүд түймэрэй аюулгүйе сахиха дүрим эбдэдэг байна. Жэшээлхэдэ, 1972 ондо республикын ой тайга соо гараһан бүхы түймэрэй 65,3 процентнь хүнүүдэй гэмээр носоһон байна.

Энэ жэлдэ ута,хүйтэн хабар боложо, шииг нойтон орожо, апрель һарада түймэр болоогүй. Гансал майн эхээр лэ гал аюул тохёолдожо захалаа. Баунтын аймагта 1090 га, Загарайн—14,5, Кабанскын—19, Прибайкалиин аймагта 17 га талмай дээрэ түймэр гараһан байна.

Урда жэлнүүдэйхидэл адли зарим хүнүүд ой соо ябахадаа галда хайша хэрэгээр хандажа, түймэр табина. Прибайкалиин ПМК-гай жолоошон Ел... зовэй гэмээр байгша оной май һарада түймэр алдагдажа, ... гектар талмайн модон галдалаа. Захааминай хэлхеэ холбоой ... ной хүдэлмэрилэгшэд (зарим ... салгата хүниинь О. Т. Тата... ников) ой соо түймэр та... жархёо. Зэдын аймагай «Ко... мунизм» колхозой хони... Санжиевай гэмээр 4 гектар ... зарай модон галдагдаһан, ... хонин галда орожо үхэһэн, ... хонин арһанайнгаа зулма... дүрэһэн байха юм. Эдэ ... хүнүүд харюусалгада хабаад... лагдаха болобо.

Эхэ оронойнгоо ой тайга... гал аюул һэргылхэ хүри... наринаар сахиха гэшэ ой... хүдэлмэри үнгэргэжэ байна... бүхы эмхи зургаанууд, пр... приятинүүдэй болон ой тай... соо амарагшадай нангин ... га болоно. Ой тайгын баял... гые түймэрһөө сахин хамгаал... жа ябыт!

М. ШАПКИН,
Буряадай АССР-эй ой модоной ажахын министрэй орлогшо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — ... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 68-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй ФРГ ошоод байһан тухай материалнууд. Республикын таряалан дээрэһээ абтаһан мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна документнүүдые һэлгэлгэ тухай В. Ерохиной корреспонденци. «Зайн галые арьбалха, алмаха» — В. Бярюковой статья. Н. Федотовой фоторепортаж.

Гурбадахи хуудаһанда. Нүхэр Л. И. Брежневэй ФРГ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорный Афганистан ошоод байһан тухай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. РСФСР-эй габьяата артист Г. Жженов тухай АПН-эй статья. «Алас-Дурнын аршаанууд» — ТАСС-ай статья. Нютаг нютагай һонин. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

18.00—Дамжуулгын программа. 18.05 — Телепанорама. 18.25 — Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо. «Мянган жэлэй дуунууд» — уран зохёолой дамжуулга.

«Орбита» харуулна:

19.00 — «Время—мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг». 20.00—«Залуушуул» гэһэн дамжуулга. 20.30 — И.В. Гете. «Фауст» —теле-зүжэг (1-дэхи хэһэг). 22.05 — Уласхоорондын панорама. 22.30 —эб найрамдалда зорюулагдаһан велосипедээр урилдаан. ГДР-һээ дамжуулга. 22.50 —23.00 —Забһарлалга. 23.00 — «Ороной таряалан дээрэ». 23.15 — «Хүгжэмэй замууд». Телевизионно хүгжэмтэ фильм. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.20 — «Годы странствий» — теле-зүжэг (1-дэхи хэһэг). 20.30 — Тайгын түймэрнүүд» — кинофильм. 21.20 — Концерт.